

НІВА

Год выдання V
№ 21 (221)
22 МАЯ 1960
БЕЛАСТОК
Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

ВЫНІКІ ДЫСКУСІІ

На працягу пяці месяцаў на старонках «Нівы» ішла ажыўленая перадз'ездаўская дыскусія. Настаў час падвесці вынікі нашай дыскусіі. Адразу адзначым: яны радуюць. Радуюць не таму, што ў нас усё вельмі добра, а таму, што на працягу такога доўгага адрэзку часу, у якім вялася дыскусія, не адчувалі мы недахопу дыскутантаў, і яны, у асноўным, выступалі дзелавіта, з думкай аб далейшым развіцці дзейнасці нашага Таварыства.

Абагульнім гэтыя думкі, звернем увагу на важнейшыя моманты дыскусіі. З прыемнасцю можам адзначыць, што амаль усе дыскутанты на працу Таварыства глядзяць з грамадзянскіх пазіцый, што бачаць не толькі вузкую палоску культурнай цаліны — мастацкую самадзейнасць, якую часта прынята ў нас лічыць асноўнай глебай, калі ідзе мова аб культурнай працы, але агортваюць позіркам шырокія далягляды культурнага ворыва, падыходзяць да культуры ў шырокім плане. Дарэчы, аб мастацкай самадзейнасці дыскутанты гаварылі мімаходам.

Гэта сведчыць аб тым, што старыя формы культурнай працы ўжо не задавальняюць нашага актыву, што ён ставіць перад дзейнасцю Таварыства большыя вымаганні.

Якія? Перад усім, праца ў напрамку барацьбы з адвечнай адсталасцю і цемрай: накіраванне ўсіх сіл на поўную ліквідацыю непісьменнасці, арганізацыю асветы для дарослых, наладжванне гутарак на тэмы аховы здароўя, асабістай гігіены, прыкладнага ўтрымання хаты, панадворка, арганізацыю конкурсаў чысціні і г. д.

Другая важная тэма, якую ўзнімалі дыскутанты, гэта праца выхаваўчая, асабліва сярод маладога пакалення. На першы план высоўваецца тут справа ідэйнага ўздзейнічання актыву Таварыства на членаў, а праз іх і на асяроддзе. Трэба, — сцвярджалі дыскутанты, — каб у шэрагах Таварыства раслі людзі з перадавымі поглядамі, з глыбокай верай у ідэю канчатковага вызвалення чалавека, каб яны выхоўваліся ў духу інтэрнацыяналізма, каб у паўсядзённым жыцці прымянялі навуку марксізма-ленінізма. Несумненна, добрай формай працы ў гэтым напрамку былі б дыскусійныя вечары напр. на тэму патрыятызму і інтэрнацыяналізма, якія запрапанаваў сябра Ляшчынскі з Гайнаўкі. Але пры ўмове, што яны будуць добра падрыхтаваны, што іх абслужаць ведаючыя справу дакладчыкі, якія змогуць добра справіцца з тэмай. Такія дыскусіі ў нашай працы былі б вельмі пажаданымі.

Іншую форму працы ў гэтым напрамку падказваюць сябры Чыквін з Бельска і Баршчэўскі з Беластоку. Першы звяртае ўвагу на ролю кніжкі, другі — на рэпертуар мастацкай самадзейнасці. А Вера Леўчук кажа, што найлепш уздзейнічаць на моладзь можна праз маці, праз працу з маці.

Гэта важныя галіны дзейнасці, якімі павінна заняцца Таварыства.

Цікавай формай выхаваўчай працы была б таксама арганізацыя турыстыкі, якую прапануе сябра Яновіч. Праз пазнаванне роднага краю, яго асаблівасцей і здабыткаў выпрабляюцца пачуцці патрыятызму. Сябра Швед крытыкаваў увядзенне рэлігіі ў школы і звяртаў увагу на шкодны ўплыў яе на выхаванне маладога пакалення, таму што рэлігія ў школе не толькі ўвяла блытаніну ў навучанне, але і падзяліла дзяцей на веруючых і няверуючых, праваслаўных і католікаў і г. д. Гэта з'яўляецца тормазам, — падкрэслівае Швед, — у развіцці сацыялістычных адносін паміж людзьмі. Ён выступае за поўную свецкасць школы.

Нямала тут можа зрабіць і нашае Таварыства.

Многа дыскутантаў звяртала ўвагу на адарванасць Таварыства ад вёскі, ад спраў, якімі на штодзень жывуць сяляне. Гэта трэці матыў, які праходзіў праз усю дыскусію. Гэта сур'ёзны недахоп у працы арганізацыі, але яго направім толькі тады, калі слова «Таварыства» не будзем атоесамліваць з двума - трыма кіруючымі асобамі, калі адказнасць за працу Таварыства возьмуць на сябе таксама ўсе члены Галоўнага праўлення, праўленні аддзелаў, гурткоў і ўсе члены БГКТ.

(Працяг на стар. 2).

ВАРШАЎСКІ КАНЦЭРТ

Беларускі калектыў песні і танца пры Галоўным праўленні БГКТ у сувязі з Днямі асветы, кніжкі і друку выступіў на эстрадзе ў Пражскам парку ў Варшаве.

Танцавальны калектыў выконвае жартаўлівы танец «Юрачка»

Выступаюць Іра і Галіна Ануфрыевы. Старэйшай з іх 10 гадоў.

Канцэрт выклікаў вялікае зацікаўленне. Некалькі сот варшавян горача апладыравалі беларускаму калектыву.

Перад III З'ездам БГКТ.

ГОЛАС МАЮЦЬ ДЭЛЕГАТЫ

Васіль Дзун — старшыня праўлення аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

—Як я бачу далейшую дзейнасць Таварыства і аб чым хацеў бы сказаць на III З'ездзе? — перапытаў мяне таварыш Дзун. — Аб чым буду гаварыць на З'ездзе, яшчэ не паспеў падумаць. Мяне ж толькі што выбралі дэлегатам на З'езд Таварыства. Але аб патрэбах у далейшай дзейнасці Таварыства ўжо цяпер хочацца сказаць.

Найважнейшай справай, якую я бачу, з'яўляецца неабходнасць навязання яшчэ цяснейшага супрацоўніцтва з нашым беларускім насельніцтвам. Актывісты Таварыства, а таксама і вы, журналісты «Нівы», абавязаны часцей бываць у нашых вёсках, прыслухоўвацца да таго, аб чым гавораць людзі і не быць абыякавым да іх жыцця. Нам неабходна ўсім стаць большымі, чым дагэтуль арганізатарамі, а не толькі статыстамі ўсяго таго, што адбываецца ў нашых вёсках.

Другая справа датычыць нашага народнага калектыву, які існуе пры Галоўным праўленні.

Для каго ж ён існуе? Для Варшавы, Беластока, Гайнаўкі ці некаторых другіх павятовых цэнтраў? Чаму ж ён не можа часцей выступіць перад жыхарамі нашых вёсак? Думаю, што справа размяшчэння яго на нашых вясковых сцэнах не з'яўляецца перашкодай. За гады народнай улады ў шматлікіх нашых вёсках пабудаваны такія аб'екты, дзе смела могуць выступаць нават звыш 100-асабовыя калектывы. Такія памяшканні ёсць у Арэшкаве, Райску, Орлі і другіх вёсках Беласточчыны. Трэба да іх даехаць. Наш калектыў несумненна яшчэ больш патрапіць, так сказаць, разварушыць беларускае насельніцтва. Няхай нашыя людзі хоць цяпер паслухаюць і паглядзяць беларускія песні і танцы ў сапраўды мастацкім выкананні. Яны ж гэтага ніколі не бачылі.

І яшчэ адна справа, гэта неабходнасць дапамогі інструктараў Таварыства вясковым калектывам мастацкай самадзейнасці. Гэтага патрабуе нашая моладзь. А хто ж ёй можа дапамагчы, як не штатныя інструктары Таварыства.

Вось, між іншым і гэтыя справы хацеў бы я закрануць на З'ездзе.

Аляксандр Харкевіч — член праўлення павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы — настаўнік.

Мяне больш за ўсё датычыць праца Таварыства сярод нашай беларускай моладзі. Усё яшчэ Таварыства не мае выпрацаваных форм працы з моладдзю. На маю думку, моладзь — гэта сапраўды вялікія, нявыкарыстаныя рэзервы ў нашай дзейнасці.

(Працяг на стар. 2)

ВЫНІКІ ДЫСКУСІІ

(Працяг са стар. 1)

А гэтай адказнасці ў нас, на жаль, няма. Гэта таксама выявіла дыскусія. На 19 удзельнікаў забрала голас у дыскусіі толькі 6 членаў Галоўнага праўлення, з іх 5 штатных працаўнікоў Таварыства. А нештатны член ГП, сябра Насовіч, востра заатакаваў старшыню ГП, а нічога не сказаў аб сваёй працы як члена ГП. А дзе 38 іншых членаў Галоўнага праўлення. Чаму яны не выступілі, не падзяліліся вопытам, дасягненнямі. Відавочна, няма чым.

Тое самае можна сказаць і пра членаў Прэзідыума ГП, якія ў большасці занялі надта пасіўныя пазіцыі і моўчкі слухалі, што скажуць іншыя.

Ці не тут сабака зарыты? Ці гэтыя пазіцыі не характэрны для значнай часткі членаў ГП?

Такія пытанні ўпарта насоўваюцца, калі перачытваеш яшчэ раз выступленні, толькі што закончыўшайся перадз'ездаўскай дыскусіі.

Асобнай тэмай у нашай дыскусіі выступіла справа працы з інтэлігенцыяй. Варта адзначыць тут прапанову Ул. Юзвюка — прыцягнуць нашу інтэлігенцыю да працы на вёсцы, выкарыстаць спецыялістаў з розных галін і прапанову М. Кураша — стварыць для настаўнікаў беларускай мовы, якія не маюць поўнай вышэйшай адукацыі, магчымасці здабыць яе завочна ў Варшаве або Мінску.

Аб нявыкарыстаных сілах гаварыў М. Баравік. Гэта праца ў напрамку гаспадарчай актывізацыі беларускага насельніцтва.

Прагучэў у нашай дыскусіі і дэмагагічны голас, якім было выступленне Яшы Бурша, але ён сустрэўся не з падтрымкай, а з асуджэннем.

Вось асноўныя напрамкі і прапановы дыскутантаў. З упэўненасцю можна сказаць, што яны ўнясуць значны ўклад у працу набліжаючагася III З'езду нашага Таварыства.

Голас маюць дэлегаты

(Працяг са стар. 1)

Моладзь мае ў сабе так вялікія і каштоўныя якасці, як дынамічнасць, парыў, энергія, аптымізм. Я ніколі не згаджуся з тым, што нашая моладзь абыякава адносіцца да ўсяго таго, што адбываецца ў сучасным жыцці. Трэба толькі адпаведна падыйсці да маладых, зацікавіць і пакіраваць імі.

Я маю прыклад са сваёй вёскі Ляшукі. У нас перадавой сілай ва ўсіх новых пачынаннях з'яўляецца моладзь. Яны найбольш актыўныя і ў грамадскім чыне, і ў культурным жыцці (наш вясковы драмгурток паставіў шмат беларускіх п'ес у вёсцы і ў акаліцы), і ва ўвядзенні новага ў сельгасвытворчасці.

Каб мець магчымасць адпаведна ўздзейнічаць на моладзь, Таварыству неабходна цесна супрацоўнічаць з такімі маладзёжнымі арганізацыямі, як ЗМВ, ЗГП і ЛЗС. А я ўжо пераканаўся, што гэтыя арганізацыі вельмі ахвотна з намі будуць супрацоўнічаць.

Менавіта гэтую справу хацеў бы я паставіць на III З'ездзе нашага Таварыства.

Запісаў — вб.

З канферэнцый БГКТ

БЕЛАСТОК

14 мая г. г. у святліцы прафсаюза паштовых работнікаў пры вуліцы Варшаўскай адбылася II-ая справаздаўча - выбарчая канферэнцыя Гарадскога аддзела БГКТ. Удзел у канферэнцыі прымала 65 актывістаў і членаў Гарадскога аддзела.

Паводле справаздаўчага даклада, з якім выступіў сакратар Аддзела Кастусь Хлябіч, Гарадскі аддзел БГКТ налічвае 410 членаў. У перыяд між І-ай і ІІ-ой канферэнцыямі вакол праўлення аддзела згуртаваўся моцны актыў, аднак ён не шматлікі. У дакладзе многа гаварылася аб культурна - асветнай дзейнасці Аддзела, бо толькі гэтая галіна працы адпавядае яго спецыфіцы. Аддзел мае ўласную бібліятэку з 3200 кніжкамі з розных галін. Карыстаецца бібліятэкай 143 сталых чытача. Нядаўна пры Аддзеле арганізавана святліца - чытальня, якая карыстаецца зялікай папулярнасцю. Але, на жаль, мала карыстаецца ёю моладзь. Вялікай папулярнасцю сярод членаў і сімпатыкаў Таварыства карысталіся савецкія кінафільмы, якія дэманстраваліся кожную пятніцу ў святліцы ЗБМ пры вул. Дзяржынскага. Але ад 25 сакавіка г. г. дырэкцыя ЗБМ адмовіла ў магчымасці карыстання залай.

У памяшканні ГП Аддзел наладзіў некалькі літаратурных вечараў, а таксама многа танцавальных вечарын. З арганізаваных вечарын Аддзел сабраў за справаздаўчы перыяд больш 10-ці тыс.. зл, 2500 зл. сабрана на пабудову помніка К. Каліноўскаму. Праўленне аддзела ў сваёй працы добра супрацоўнічала з ГП БГКТ, а таксама з ТППР у Беластоку.

Дыскутанты падкрэслівалі патрэбу разбудовы Таварыства, лепшага супрацоўніцтва з асветна - культурнымі арганізацыямі. Падкрэслівалася патрэба арганізацыі навучання роднай мовы для беларускіх дзяцей горада Беластока.

Найбольш актыўныя члены Аддзела атрымалі каштоўныя кніжныя ўзнагароды ад ГП БГКТ, якія ўручыў сакратар ГП В. Швед. Выбрана новае праўленне аддзела, якое ўзначаліў паўторна Язэп Маркоўскі, а сакратаром выбралі Кастуся Хлябіча. На канферэнцыі выбраны таксама дэлегаты на ІІІ-ці З'езд БГКТ.

(мк)

МІХАЛОВА

15 мая адбылася ў Міхалове ІІІ канферэнцыя БГКТ. У 11 гадзін за сталом прэзідыума займаюць месцы запрошаныя прадстаўнікі павятовых улад, Галоўнага праўлення БГКТ, актывісты Таварыства.

Справаздаўчы даклад аб дзейнасці павятовага аддзела Таварыства прачытаў Янка Азябла.

Пасля даклада разгортваюцца спрэчкі. Выступаўшыя дэлегаты адзначылі, што як перад гурткамі, так і перад Праўленнем аддзела стаяць немалыя задачы. Важная справа — беларускае школьніцтва. Навучанне роднай мовы стаіць яшчэ ў школах на нездавальняючым узроўні, і ўсё яшчэ мала дзяцей вывучае родную мову.

Праўленне аддзела не змагло з свайго боку разгарнуць плённую дзейнасць. На павеце, у якім жыве каля 25 тыс. беларускага насельніцтва, існуе ўсяго 12 гурткоў БГКТ у якіх згуртавана каля 300 членаў. Ёсць некалькі добрых мастацкіх гурткоў і гэта ўсё. Праўленне аддзела не змагло згуртаваць вакол сябе шырэйшага актыву. З свайго боку і Галоўнае праўленне не аказала аддзелу належнай дапамогі.

Канферэнцыя ўнесла шмат прапаноў. Належнае іх выкананне паставіць Беластоцкі павет побач з іншымі паветамі. Новае 11-ціасабовае праўленне ўзначаліў Янка Азябла. Канферэнцыя закончылася мастацкай часткай, у якой прыняў удзел мастацкі калектыў з Гнянькоў, а лепшыя актывісты былі ўзнагароджаны дыпломамі і кніжнымі ўзнагародамі.

(пч)

САКОЛКА

15 мая ў зале Павятовага дома культуры ў Саколцы адбылася ІІІ павятовая канферэнцыя БГКТ. На канферэнцыю прыехала каля 80 дэлегатаў і запрошаных гасцей з Сакольскага і Дуброўскага паветаў. Вёў канферэнцыю Аляксандр Рафаловіч. Каля 12-ай гадзіны ў Прэзідыуме канферэнцыі займаюць месцы: старшыня Галоўнага праўлення БГКТ Уладзімір Станкевіч, сакратар КП ПАРП Іван Асеннік, намеснік старшыні Прэзідыума ПРН — грам. Зінуўко, актывісты Таварыства з Сакольскага і Дубраўскага паветаў. Са справаздаўчым дакладам аб дзейнасці аддзела БГКТ у Саколцы выступіў старшыня праўлення аддзела — Уладзімір Анісько. У сэнсоўнай і плённай дыскусіі, якая навязалася пасля даклада, прыняло ўдзел 12 асоб. Амаль усе яны падкрэслівалі неабходнасць больш цеснага супрацоўніцтва аддзела з існуючымі ў вёсках гурткамі БГКТ і наогул з насельніцтвам беларускіх вёсак.

Удзельнікі канферэнцыі прынялі пастанову, якая вызначае канкрэтныя напрамкі ў далейшай дзейнасці аддзела. На канферэнцыі выбрана новае 9-асабовае праўленне аддзела і 14 дэлегатаў на ІІІ З'езд БГКТ. Старшынёй праўлення выбраны Аляксандр Рафаловіч.

У заключэнні канферэнцыі выступіў беларускі народны калектыў песні і танца, які існуе пры ГП БГКТ.

(вб)

З канференцый БГКТ

БЕЛАСТОК

Прэзідыум канферэнцыі.

ВАРШАВА

Старшыня ГП БГКТ уручае дыплом за выдатную працу актывістцы аддзела грам. Гайлевіч.

Ля вырабоў «БЭТЭСКІ»

Праз дзве нядзелі раніцай Крываручанка адправіўся на чарговую сустрэчу з Фамой Філімонычам. Да вечара ён не вярнуўся. Наступіла ноч, а Крываручанкі ўсё не было. Мы захваляваліся: траплялiся іншы раз затрымкі, але не такія.

— Я схаджу, Кандрат Піліпавіч, — сказаў раптам Бярозкін. — Месца добра ведаю.

— Я таксама пайду, — рашуча сказала Таня. Яна непакоілася і аб бацьку і аб Сымоне.

— Нікуды, Таня, ты не пойдзеш. Ляжы і спі, — сказаў я цвёрда. — Пойдуць Лагачоў і Бярозкін.

Бярозкін і Лагачоў выйшлі з зямлянкі. Я — за імі. На версе хлопцы затрымаліся, яны чакалі маіх указанняў. Я гэта адчуваў, але бываюць такія моманты, калі не ведаеш, што сказаць, што параіць.

— Што магло здарыцца? — спытаў я.

— Цяжка здагадацца, Кандрат Піліпавіч, — ціха сказаў Бярозкін. — Аб кепскім не хочацца думаць. У нас тут увесь час было ціха Пойдзем разведаем.

— Колькі спатрэбіцца на гэта часу?

— Гадзіны дзве, — адказаў Лагачоў.

— Значыць, у пяць вы павінны быць тут. Ідзіце.

Хлопцы пайшлі. Пасля адыходу Лагачова і Бярозкіна стала крыху лягчэй на душы, мо' ад усведамлення, што пакутная невядомасць хутка скончыцца. Я пайшоў у зямлянку. Таня ляжала нерухома. Я моўчкі лёг, але доўга не мог заснуць. Заснуў недзе а чацвертай. Прачнуўся на світанні. Нечакана ў зямлянку увайшоў Бярозкін. Заўважыўшы, што я не сплю, ён сказаў толькі два словы, ад якіх я анямеў:

— Сымон загінуў...

Я моўчкі глядзеў ва ўсхваляваныя вочы Бярозкіна. За яго спіною з'явіўся Ветраў:

— Што ты сказаў?

— Сымон забіты, — паўтарыў Міша і цяжка апусціўся на нары.

— Ой! Што здарылася? — крыкнула Таня. — Як забіты? Дзе? Ты бачыў яго? — Яна, аказваецца, не спала.

— Так, бачыў... Ён ляжыць у лесе, кіламетраў шэсць адсюль, — ледзь выгаварыў Бярозкін.

У зямлянцы на хвіліну стала злавесна ціха.

— Расказвай, — наколькі мог спакойна папрасіў я.

Міша ўсё расказаў. Да месца сустрэчы вялі дзве трапінкі. Таму Лагачоў выбраў трапінку праз балота, а ён, Бярозкін, — пайшоў прасекаю. Дайшоўшы да пратокі, ён павярнуў управа, да пакінутага зімовішча — месца сустрэчы Фамы Філімонача і Сымона. Да зімовішча не дайшоў. У лесе ён наткнуўся на труп Сымона і спешна вярнуўся назад.

— А дзе Лагачоў?

— Ён павінен дайсці да зімовішча і вярнуцца тым жа шляхам.

— Але яго няма, — сказаў я.

— Ідзе! — ціха сказаў Сярожа Ветраў.

Лагачоў увайшоў, азірнуўся, убачыўшы нашы разгубленыя твары, хвіліну памаўчаў, а потым спытаў, да нікога не звяртаючыся:

— Што - небудзь здарылася, так?

Даведаўся і заплакаў, як дзіця.

— Бярыце зброю, — перамогшы хваляванне, сказаў я. — Застанецца тут Таня. Вядзі, Бярозкін!

Мы не ішлі, а беглі гуськом. Раптам Бярозкін затрымаўся. Замерлі і мы.

...Сымон ляжаў уніз тварам. Правая рука, выкінута наперад сціскала пучок травы, левай ён трымаўся за затылак. Адна нага была так падцягнута, быццам Сымон хацеў схапіцца і кінуцца наперад.

Мы дайшлі, апусціліся на калені і моўчкі глядзелі на свайго баявога таварыша.

— Так і было? — спытаў я Бярозкіна.

— Так.

— А дзе яго аўтамат?

— Не бачыў.

— З чым жа ён пайшоў?

— У яго былі гранаты і аўтамат, — сказаў Сярожа.

Рукі і шыя Сымона былі парэзаны. Некаторыя раны былі страшна разараныя. Нагавіцы падзёртыя, на нагах таксама раны.

118

— Глядзіце! — сказаў Лагачоў і выняў са сціснутай рукі Сымона вялікі жмут шэрсці.

— Сабака!

— Аўчарка! Гэта шэрсць аўчаркі!

Яшчэ раз уважліва агледзелі цела таварыша і ў некаторых месцах на адзежы выявілі пучкі шэрай шэрсці. Тут адбывалася барацьба чалавека з аўчаркай — гэта несумненна. Але ясна таксама, што Сымон змагаўся не толькі з сабакам.

— Давайце дакладна агледзім усё наўкола, — запрапанаваў я.

Агледзеўшы сцежку, мы былі ўпэўнены, што метраў каля дваццаці Сымон не ішоў, а поўз. Аб гэтым гаварылі сляды на зямлі і траве.

— Нож! — крыкнуў Лагачоў.

Вялікі двухбакова вострым нож. Запечаная кроў змешана з шэрсцю.

— Незразумела... — сказаў я. — Здаецца, гэтым нажом забілі і Сымона і сабаку.

— Сюды! Сюды! — закрычаў Бярозкін.

Мы кінуліся да яго. Каля пратокі на беразе ляжалі два забітыя нямецкія салдаты. Тут жа валяўся аўтамат Сымона.

— Цяпер робіцца ясней, — з сумам сказаў Лагачоў. — Сымону давялося біцца з двума...

— Калі не з трыма, — дадаў я.

Можна было меркаваць, што Сымон наткнуўся на немцаў яшчэ да сустрэчы з Філімонычам. Аднаго з іх Сымон адразу павеліў выстраламі з аўтамата. Другога, відавочна, не паспеў хоць у дыс-

119

ку яшчэ былі патроны. Ён не страляў у другога немца: мяркуючы па ранах, той быў забіты нажом. Але і немец не страляў у Сымона — на Сымоне не было агнястрэльных ран. Нешта перашкодзіла ім скарыстаць аўтаматы. Відавочна, аўчарка. Сымон пусціў аўтамат і схапіўся з сабакам. Каб не забіць аўчарку, другі немец накінуўся на Сымона з нажом. Ён ударыў Сымона некалькі раз, але потым, можна меркаваць, нож трапіў да Крываручанкі. Гэтым нажом ён забіў салдата і, магчыма, параніў аўчарку.

— Але сабакі няма, — сказаў Лагачоў.

— І гэта вельмі дрэнна, — дадаў я. — Сабака адыйшоў, калі пераканаўся, што чалавек нежывы. І ён можа прывесці сюды людзей. Нясіце Сымона на востраў, — сказаў я Лагачову і Ветраву. — Мы з Бярозкіным дойдзем да месца сустрэчы.

Аб тым, што сутыкненне з немцамі адбылося ў Сымона да сустрэчы з Фамою Філімонычам, мы толькі здагадваліся. Трэба было дабрацца да зімовішча і спраўдзіць, ці няма якіх - небудзь слядоў.

— Па дамоўленасці, — ціха тлумачыў мне Бярозкін, калі мы рушылі з ім у глыб лесу, — яны заўсёды на месцы сустрэчы чакалі адзін аднаго на працягу гадзіны. Калі за гэты час адзін не з'яўляўся, то другі адыходзіў. Магчыма, што Філімоны́ч учора, не дачакаўшыся Сымона, пайшоў.

(Працяг на стар. 4)

120

КУКУРУЗА НА ПАЛЯХ БЕЛАРУСІ

У мінулым годзе на палях Беларусі быў сабраны незвычайны ўраджай кукурузы. Што дае кукуруза, бачым на падставе канкрэтных прыкладаў калгасаў рэспублікі. У сельскагаспадарчай арцелі імя Адама Міцкевіча Мастоўскага раёна, пакуль не вырошчвалася кукуруза на сілас, ад каровы надойвалі па 800—1000 кілаграмаў малака ў год. За тры апошнія гады, калі калгас стаў вырошчваць кукурузу, выхад малака на 100 гектараў зямельных угоддзяў павялічыўся ў некалькі разоў і ў мінулым годзе склаў 289,1 цэнтнера. Пры тым значна паменшыўся яго сабекошт. Сабекошт стаў у 2,5 раза ніжэй ад дзяржаўнай закупачнай цаны на малако.

Старшыня гэтага калгаса Цімафей Ульянаў адзначыў, што кукуруза лепшы корм, чым авёс ці шматгадовыя травы. У мінулым годзе калгаснікі сеялі кукурузу на 145 гектарах і з кожнага гектара атрымалі 876 цэнтнераў зялёнай масы з пачаткамі. 35 гектараў кукурузы было выкарыстана на зялёную падкормку жывёлы і для разлачы на працадні, а з 110 астатніх гектараў кукурузы залажылі амаль 7000 тон сіласу.

Калі б увесь гэты корм замяніць аўсом, дык трэба было б яго 1400 тон. А каб атрымаць такую колькасць аўсу, трэба было б засеяць ім 1000 гектараў зямлі пры ўраджайнасці 12 цэнтнераў з гектара. Высокі ўраджай кукурузы дасягнуты дзякуючы вопыту і намаганням кукурузаводаў. Пад кукурузу былі адведзены найбольш пладародныя землі. На кожны гектар пасеваў было ўнесена па 25—30 тон арганічных і па 2,5—3 цэнтнера мінеральных угнаенняў. Там, дзе былі кіслыя глебы, іх у свой час адпаведна павапнавалі — ўнеслі па 2,5 — 3 тоны вапны на гектар.

Насенне было гібрызаванае, адкалібраванае і высокаякаснае. Апрача ўгнойвання глебы перад пасевам, калгаснікі 2 разы падкармлівалі гнойнай вадкасцю або мінеральнымі ўгнаеннямі ўзышоўшую кукурузу.

Дзякуючы добраму догляду за раслінамі, атрымаліся выдатныя вынікі. Рэкордны ўраджай кукурузы аказаўся ў калгасе «Перамога» Пружанскага раёна. Тут было сабрана 1725 цэнтнераў кукурузы з гектара на плошчы 30 гектараў. Кукурузаводы глядзелі, каб у адным гняздзе расло не больш трох раслін. Таму ў мінулым годзе ў іх вырасла кукуруза ў 3,5 — 4 метры вышыні. На кожнай расліне па 2—3 пачаткі па 450 грам кожны. Сцяблы, лісце і пачаткі аднаго гнязда важылі ў сярэднім па 7 кілаграмаў.

Вялікую ролю ў павышэнні ўраджаю кукурузы адыграла шырэйшае застасаванне механізацыі. У многіх калгасах працаёмкасць скарацілася ў восем — дзесяць разоў у параўнанні з ручной апрацоўкай. Пры гэтым сабекошт аднаго цэнтнера кукурузы паменшыўся да 1 рубля.

У калгасе «Памяць Ільіча» Слуцкага раёна Мінскай вобласці, дзякуючы застасаванню механізацыі было сабрана па 1005 цэнтнераў з гектара зялёнай масы з пачаткамі. Працаёмкасць скарацілася ў 9,2 раза ў параўнанні з ручной апрацоўкай. Сабекошт 1 цэнтнера кукурузнага сіласу склаў 90 капеек.

Самы танны сілас атрымаўся ў калгасе «Чырвоны сцяг» Рэчыцкага раёна. На плошчы 86 гектараў, засеянай кукурузай, была застасавана комплексная механізацыя. У выніку калгас атрымаў па 800 цэнтнераў зялёнай масы кукурузы з пачаткамі, а сабекошт аднаго цэнтнера сіласа — 60 капеек. За высокі ўраджай кукурузы 9 раёнам, 20 калгасам і саўгасам, якія дабіліся найлепшых поспехаў у сацыялістычным спаборніцтве, Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі і Савет Міністраў уручыў пераходныя чырвоныя сцягі. 31 звяно кукурузаводаў узнагароджана прэміямі. У гэтым годзе ў БССР кукуруза будзе вырошчвацца на плошчы 500 тысяч гектараў. На 80 працэнтаў усёй плошчы будзе застасавана комплексная механізацыя.

Павышэнне ўраджайнасці кукурузы дасць магчымасць павысіць вытворчасць жывёлагадоўчых прадуктаў. Калгасы раёнаў будуць змагацца, каб на кожных 100 гектарах зямельных угоддзяў атрымаць па 260 цэнтнераў малака і 60 цэнтнераў мяса, у тым ліку 40 цэнтнераў свініны на сто гект. ворыва. Праўленні калгасаў прадугледжваюць спецыяльныя прэміі тым, хто выканае і перавыканае план па ўраджайнасці кукурузы.

Няма сумнення, што ў 1960 годзе кукурузаводы рэспублікі дасягнуць новых поспехаў у працы, даставяць жывёлагадоўчым фермам шмат таннага і каштоўнага корму. А гэта дасць магчымасць яшчэ больш павялічыць вытворчасць мяса і малочных прадуктаў.

П. АДДЗЕЛЬНЫ

Слаўныя людзі Падляшша

АДЗІН З ПЕРШЫХ ДАСЛЕДЧЫКАЎ ГІСТОРЫІ І ЭТНАГРАФІІ ПАДЛЯШША

(ЮЗЭФ ЯРАШЭВІЧ)

Ні адзін гісторык, фалькларыст ці этнограф, якога зацікавіла Падляшша, не можа прайсці міма доследаў Ярашэвіча. Яго доследы, навукова аб'ектыўныя і праўдзівыя, амаль зусім не супярэчаць гістарычнай праўдзе. Свае вывады Ярашэвіч абгрунтоўвае вельмі многімі канкрэтнымі фактамі. З польскімі вучонымі не аднойчы ён уступаў у спрэчкі аб яцвягах (напрыклад, з праф. Дамінікам Шульцам) і аб другіх пытаннях гісторыі Падляшша.

Цікавы, пераканальны і справядлівы погляд ён выказвае аб паходжанні сучаснага польскага, беларускага і украінскага насельніцтва на Падляшшы. Вядома, што гэтую краіну займалі ў свой час яцвягі. Вось барацьбу з імі і вялі як кіеўскія, так і мазавецкія, а таксама літоўскія князі. Апрача таго, на Падляшша выцягваў свае крыважэрныя лапы Тэўтонскі ордэн (Krzyżacy).

Пашырэнне рускага і польскага ўплыву на Падляшшы пачынаецца рана, ужо пры Уладзіміры Вялікім і Балеславе Хробрым. Ярашэвіч лічыць, што больш магутныя былі рускія ўплывы, гэта значыць, заваяванне Падляшша кіеўскімі і галіцкімі князямі:

„Trwalsze panowanie, — піша Ярашэвіч, — chciał sobie zapewnić w Jatwiez'i Jarosław Włodimirowicz. Jakoż skutkiem jego pochodu r. 1038, było wyprowadzenie wielu Jadźwingów do Rusi, osadzenie kolonistami ruskimi nowozałożonych, w tymże czasie mast, jako to: Drohiczyna, Mielnika, Brańska, a może i Bielska; opatrzenie Ruską załogą zbudowanych tamże warowni i odparcie reszty Jadźwingów ku Narwi i granicom Galindii". (J. Jaroszewicz, Obraz Litwy pod względem jej oświaty i cywilizacji od czasów najdawniejszych do końca wieku XVIII", Wilno, 1844, cz. I, str. 17).

Барацьба з яцвягамі цягнулася доўга. Пакінутыя яцвягамі землі хутка займалі новыя асаднікі — каланісты.

„Południowe, bliższe Bugu strony Jatwiezii, już od wyprawy Jarosława (1038), który, jakeśmy wyżej wspomnieli, pierwszy na Podasiu miasta zakładał, zaczęły się Rusinami zaludniać. Z czasem niemało też Rusinów nasunęło się do tego kraju od Swisłoczy z Litewskiej Rusi. Z drugiej strony dostarczała Polska, a nade wszystko Mazowsze, osadników Podlasiowi. Szczególnie cisnęła się w te strony drobna szlachta. Pierwsze polskie kolonie miały się zaprowadzić po zwycięstwie nad Jadźwingami Bolesława Wstydliwego w r. 1264. Mogły jednak być już wcześniejsze osady, zwłaszcza, że Konrad Mazowiecki w r. 1237 posiadał Drohiczyn. Wyprawa Leszka Czarnego, mogła się również przyczynić do pomnożenia osadników liczby (r. 1282). Jednakże w sto lat po ostatniej klęsce Jadźwingów, Podlasie, jak dzieje krzyżackie głoszą, nie bardzo było ludnym. Trzeba więc było czasu i pomyślnych okoliczności, trzeba było panowania Witolda, żeby śród głuchych puszcz Narwi, Biebrzy i Nurca, nowe się wznosiły wioski i zaludniały miasteczka, i, żeby się nareszcie obie ludności Ruska i Polska, z sobą zetknęły". (J. Jaroszewicz, Obraz Litwy..., str. 30—31)

Такім чынам, адсюль дакладна вынікае, што старэйшымі жыхарамі Падляшша з'яўляюцца сучасныя беларусы і ўкраінцы, продкі якіх пачалі сяліцца на падляшшы ўжо ў першай палавіне XI стагоддзя.

У 1281 годзе Падляшша было захоплена літоўскім князем Нарымунтам, які аднак усю гэтую зямлю з людам аддаў свайму брату Трайдэну са званнем яцвяжскага князя. Тут канчацца гісторыя яцвягаў, і адгэтуль ужо падляшскія падзеі неразлучна звязаны з гісторыяй Літвы. Да 1569 года, гэта значыць, да аднай літоўска - польскай Уніі, на ўсім Падляшшы пераважаў рускі элемент. У 1569 годзе Падляшша перайшло ў склад Польшчы ў якасці асобнага Падляшскага ваяводства. З гэтага часу пачынаецца актыўнае змаганне, барацьба і спаборніцтва польскай і рускай культуры, польскага і рускага элементу. У выніку ўсяго гэтага многа рускага насельніцтва, перш за ўсё ў аколіцах Драгічына, Цеханоўца, Стэрдыні, Сакалова, Лукова, Бранска і Мельніка, успрыняла польскую мову, культуру і каталіцкую рэлігію. Аб гэтым не піша Ярашэвіч, але такі вывад можна зрабіць на падставе яго прац. Вось як ужо прабягала лінія падзелу насельніцтва ў 1-ай палове XIX стагоддзя:

„W ogólności mowa polska w narzeczu mazowieckim jest w stronie zachodniej, t. j. ku granicy Królestwa Polskiego, mowa ruska od wschodniej czyli dawniejszej granicy Gubernii Grodzieńskiej. W szczególności zaś mowa ruska kończy się w b. Powiecie Drohickim, na linii, którą oznaczyć można wioskami: Słochy, Ogrodniki, Klekotowo, Krupiec, Rogawka, Klukowo, Weremiejki, Żurobice, Hornowo i Łubrejki. Jedna tylko okolica szlachecka Totwin, leży między Rusinami, w powiecie Bielskim (podług dawniejszych jego granic, gdyż dzisiaj połączony z nim i drohicki) i białostockim kończy sie mowa ruska, a zaczyna się polska w następujących wioskach: Jakubowicze, Wiecienie, Łubin, Malesze, Malinowo, Bańki, Niwino, Leśne, Olszanica, Malewicze, Strabla (w pow. Bielskim), Drozdy, Chodory, Zimnochy, Czaczki, Kowale, Turośl Kościelna, Iwanówka, Niwodnica, Czaplin, Choroszcz, Lenca, Jaworówka, Chraboły, Penskie, Boguszewo, Magusy, Sikory, Kalinówka, Wielkie Rudkowskie, Moniuszki, Dolistowo (w pow. Białostockim)". (J. Jaroszewicz, Obraz Litwy.., str. 207).

Цяпер жа гэтая лінія прабягае яшчэ з большай карысцю для польскай культуры, польскай мовы, каталіцкай рэлігіі. Паступова але сістэматычна здабывае перавагу польскі элемент.

ВАСІЛЬ БЕЛАКАЗОВІЧ

(Працяг са стар. 3)

— А былі выпадкі, што сустрэчы зрываліся?

— Былі.

І шмат разоў?

— Два разы. І ўсё з-за Філімоныча, не мог вырвацца. Але яны дамаўляліся абавязкова прыходзіць пасля гэтага сюды праз дзень.

— Значыць, калі з Філімонычам нічога не здарылася, то ён прыдзе заўтра? — спытаў я.

— Так, заўтра.

— Стой! Бачыш?

— Аўчарка... — прашаптаў Бярозкін і схапіў аўтамат.

Але аўчарка была ўжо не страшная, хоць поза, у якой яна знаходзілася, была натуральнай для адпачываючага сабакі. Яна ляжала на жываце, выцягнуўшы наперад лапы і ўткнуўшы між іх галаву. Сабака быў пакалаты нажом.

— Страшны сабака, — сказаў Міша. — Глядзіце, як далёка ён дайшоў.

—І пайшоў апошнім, калі ўсе былі нежывыя. Інакш не кінуў бы сваіх праваднікоў. Добра, што ён здох менавіта тут. Цяпер ён нікога не прывядзе.

Праз дзесяць мінут выйшлі да зімовішча. Міша пачаў аглядаць дрэвы і праз мінуту паклікаў мяне.

— Кандрат Піліпавіч! — сказаў ён. — Філімоныч быў тут учора, але не дачакаўся Сымона і пайшоў. Вось яго знак. Я падыйшоў да дрэва і ўбачыў на ім некалькі заруба...

121

— Ну што ж, сустрэчы не было. І, мо', гэта лепш.

Лагачова і Ветрава мы дагналі каля вострава. Першай сустрэла нас Таня. Убачыўшы Сымона, яна дзіка закрычала, упала і страціла прытомнасць. Хлопцы паднялі яе і занеслі ў зямлянку.

Сымона пахавалі на востраве, недалёка ад КП. Пры агульным маўчанні цела спусцілі ў магілу і клапатліва палажылі Сымону на грудзі аўтамат. З шумам пасыпалася зямля.

— Бывай, сябра... бывай, верны баявы таварыш...

Я глядзеў на магілу і ўспомніў сцэнку, якая адбылася толькі ўчора раніцай.

Сымон і Бярозкін, прачнуўшыся, пачалі спрачацца, каму з іх ісці на сустрэчу з Фамою Філімонычам. Калі выявілася, што чарга Сымона, Бярозкін сказаў:

— Разам пойдзем.

— Ты ў мяне, як хвост у каня. Сядзі! — пажартаваў Сымон.

— А я магу зрабіць так, што ты не пойдзеш.

— Што ж ты зробіш?

— Паглядзі на ногі.

— Ну што, ногі, як ногі, — сказаў Сымон.

— Без ботаў?

Сымон паглядзеў па кутках, падрапаў патыліцу і, не знайшоўшы ботаў, сказаў:

122

— Міша! Дзетка! Дай сюды боты, а то пайду басанож, сам потым шкадаваць будзеш.

...І вось вясёлага, жыццерадаснага Сымона ўжо няма. Вырас маленькі ўзгорак зямлі. Таня больш не крычала і нават не плакала. Апусціўшыся на калені, яна стаяла ля магілы. Мы доўга стаялі ля магілы, потым моўчкі пайшлі да сваёй зямлянкі...

Калі на другі дзень мы падыйшлі да зімовішча, Фама Філімоныч ужо стаяў каля маладзенькай бярозкі і пастукваў па ёй прыкладам паляўнічага ружжа. На бярозе кідалася малюсенькая вавёрка. Нявопытная, відавочна, першы раз выйшла на самастойную прагулку, яна са страху не ведала, што рабіць і ўрэшце прыжалася да дрэва галоўкай, маркуючы, што яе не відаць.

— Ідзі сюды... ідзі сюды, маленькая... — ласкава клікаў стары і зноў стукаў па дрэве прыкладам, змушаючы звярка сутрасацца.

Лагачоў палажыў на зямлю аўтамат і палез на дрэва. Чым вышэй ён падымаўся, набліжаючыся да вавёркі, тым мацней яна траслася, не рухаючыся, аднак, з месца. Лагачоў узяў яе асцярожна і сунуў за пазуху.

— Танюшцы занясі, — параіў Фама Філімоныч. — Яна любіць звяркоў. — Ён крануў вавёрку за маленькія вушкі, адыйшоў ад дрэва і звярнуўся да мяне: — А каму ж гэта аплявухаў трэба даць, га? Хто прымусіў мяне пазаўчора шаснаццаць кіламетраў дарма топаць, га? Хто? Над кім мне рас-

123

Рыбалы налічваюць каля 200 гаспадароў. Гэта адна з большых вёсак у Бельскім павеце. Як і ў шматлікіх іншых вёсках, тут відавочныя вялікія перамены, якія паступова ўваходзілі ў вёску на працягу 15-ці год народнай улады.

Радыёкропкі і электрычнае святло, прыгожы будынак новай крамы (пабудаваны быў у мінулым годзе), шмат новых хат і іншых гаспадарчых пабудоў. А на колькі змянілася матэрыяльнае становішча кожнай сям'і — і расказаць цяжка. Старэйшыя жыхары гавораць, што цяжка было б калісь паверыць у будучыню такіх перамен. У кожнай хаце велацісед, а часам і па 2, амаль у кожнай хаце швейная машына, радыёпрыёмнікі. У святочныя дні людзі, і ў першую чаргу моладзь, апранаюцца, як у горадзе, а часам і лепш. Унутраны выгляд большасці хат гаворыць аб дбанні гаспадынь аб эстэтыцы. У модзе тут вышываныя рэчы з беларускімі народнымі ўзорамі. Зацікаўленне ў наведвальніка выклікаюць узорыстыя тканыя дываны і самаробныя абрусы. Амаль пры кожнай хаце агародчык з абложаным каменнем і пабеленым кветнікам.

ГУРТОК ВЯСКОВЫХ ГАСПАДЫНЬ

Яшчэ зімою, на пачатку бягучага года, да Рыбалаў прыехала інструктар павятовага праўлення вясковых гаспадынь Марыя Себісевіч. Правяла сход жанчын у мясцовай школе з мэтай арганізавання гуртка гаспадынь. Жанчыны былі пачаткова нясмелыя, але, калі ўважна выслухалі расказ інструктара аб мэтах гуртка, хутка «раскруціліся». Выступілі з канкрэтнай прапановай — арганізаваць курс крою і шыцця. І 15-га лютага распачаўся курс. 36 жанчын (сярод іх і дзяўчаты), многія з якіх не кранулі ў жыцці нават швейнай машыны, на працягу 200 гадзін (па 5 гадзін у дзень) пад клапатлівым і ўмелым кіраўніцтвам інструктара Марыі Грыгарук з Плёскаў вучыліся шыць сабе сукенкі, спаднічкі, дзіцячае адзенне, бялізну, кашулі. А гэта вельмі важна для кожнай вясковай гаспадыні. Зрэшты, вынікі курсу можна было ўбачыць на выстаўцы, якую арганізавалі курсанткі 23-га красавіка ў школе ў сувязі з заканчэннем курсу.

Аб задавальненні гаспадынь, удзельнікаў курсу, найлепш гаварыла шчырая і сардэчная падзяка за яго наладжванне, зложаная ў час урачыстасці старшыні пав. саюза сельгасгурткоў тав. Палітыло, які ўручыў курсанткам пасведчанні аб заканчэнні курсу. Жанчыны прасілі, каб восенню наладзіць курс крою і шыцця ІІ-гай ступені (бо гэта быў І-ай ступені). Прадстаўнікі павятовых улад абяцалі, што наладзяць такі курс.

Апрача курсу крою і шыцця ў Рыбалах быў наладжаны таксама 2-хдзённы курс пячэння і гатавання.

Як бачым, рыбалаўскія жанчыны ўзяліся за працу. І яна капэўна дасць вынікі ў штодзённым іх жыцці.

Шкада, што мужчыны не ідуць па слядах сваіх жанчын. Мужчыны арганізавалі сельгаспадарчы гурток. Але ён пакуль што не праяўляе ніякай дзейнасці. Незкамасаваная зямля не павінна быць перашкодай у развіцці і дзейнасці сельгаспадарчага гуртка. Можна арганізаваць сельгаспадар- чыя курсы пры дапамозе павятовага саюза сельгасгурткоў. Можна таксама падумаць і аб пакупцы абмалотачнага агрэгата ці іншых сельгасмашын. А грошы з фонда развіцця сельскіх гаспадарак чакаюць на выкарыстанне. Капітуляваць перад жанчынамі не варта, бо потым, ведайце, мужчыны!

МОЛАДЗЬ І БІБЛІЯТЭКА

Моладзі шмат у Рыбалах. Частка яе даязджае да працы ў Беласток. У святочныя дні аднак усе дома. Часта наладжваюцца танцавальныя вечарыны. Вечарыны праводзяцца ў хаце старшыні гуртка Саюза сялянскай моладзі Пятра Спепанюка, бо няма святліцы. Гурток ССМ налічвае зараз 17 членаў. Але пакуль што значнага ўплыву на моладзь не мае.

— Калісь быў у нас гурток мастацкай самадзейнасці. Кіравала і апекавалася ім настаўніца Зіна Бурыла, але цяпер няма. А шкада, бо нашы ве-

З жыцця вёскі

НАЗІРАННІ

Язэпу Асташэўскаму з Тапалян, Беластоцкага павета, ужо 101 год. Ён найстарэйшы чалавек на ўсю аколіцу. За свой век старому давялося перажыць усяго. Пазнаў ён і голад і праз сілу цяжкую працу. Жыў ён, як і другія сяляне. Араў бацькаўскую зямлю. Пасля ажаніўся, гадаваў дзяцей.

— Бывала, — успамінае старэнькі Язэп, — у сябе ад губ адымаеш, каб толькі дзеці былі наеўшыся. — А колькі начэй чалавек не дасыпаў, колькі перадрыжэў, калі каторае з іх захварэла? Не было ж у той час лекарскай дапамогі.

Калі дзеці пад крылом бацькаўскай апекі ўзраслі, пажаніліся, старэнькі Язэп і далей не пакінуў імі апекавацца. Кожны з сыноў атрымаў ад бацькі 7-мігектаровую гаспадарку, дом, хлявы і ўсё тое, што неабходнае ў жыцці земляроба. Але, як гэта гаворыцца, чалавек не вечны. Гады робяць сваё.

Раздзяліўшы паміж дзяцей гаспадарку, Асташэўскі стаў жыць са сваім старэйшым, найбольш любімым сынам, якому надаў нават сваё імя — Язэпам Асташэўскім.

БАЦЬКА, АД ЯКОГА АДРАКЛІСЯ

Пакуль сілы і здароўе дазвалялі старому тое-сёе рабіць на сынавай гаспадарцы, дык жыццё яго было зносным. Але калі сілы пачалі зусім пакідаць старэнькага бацьку, ён зрабіўся зусім непатрэбны бяздушнаму сыну. Варварскія адносіны сына прымусілі старэнькага бацьку пакінуць родную хату, якую ён у маладосці будаваў уласнымі рукамі.

Старэнькі Язэп, горка заплакаўшы, перайшоў жыць да нявесткі Феліксы — удавы трагічна загінуўшага, у мінулым годзе яго малодшага сына — Ігната.

Удава Фелікса прыняла сваго свёкра як магла. Яму аддзелены асобны куточак у хаце. У старэнькага чыстая пасцель (ён ужо мала калі ўстае з ложка), кашуля.

Але ў удавы і самой, як гэта гавораць, не пераліваецца. У яе 3-е дзяцей. Наймалодшаму сынку 12 гадоў. Старэнькая хатка амаль зусім разваліваецца. Рамантаваць пакуль няма каму, няма і сродкаў на гэта. Удава жыве вельмі бедна. Ежа ў яе амаль увесь час посная.

Арганізм хворага старога патрабуе лепшай ежы. Адкуль жа яе ўзяць беднай удаве? Мабыць таму стары высах на дранку. Слёзы ціснуцца да вачэй нават у чужога чалавека, калі глядзіш на яго.

Побач удовай хаткі, у якой ляжыць хворы, стаіць прыгожы, вялікі дом старэйшага сына Язэпа. Жыве ён багата. У хаце ёсць і добрая ежа і да ежы.

І дзе ж тут справядлівасць? Дзе тут, не гаварыць ужо сыноўскія, але наогул чалавечыя пачуцці і сумленне?

У Язэпа Асташэўскага ўжо дарослыя дзеці. Які ж ён дае ім прыклад пашаны да свайго бацькі? А што будзе, калі сам Язэп Асташэўскі дажыве да старых гадоў, стане нядужым, а яго ўласныя дзеці задумаюць пайсці па яго прыкладзе?

Час яшчэ рэабілітавацца ў вачах роднага бацькі, бо ў вачах аднавяскоўцаў такая рэабілітацыя будзе шмат цяжэйшай.

Нейкі час назад старым заапекаваўся прэзідыум гмарадскай рады. Ён атрымлівае 150 злотых месячнай дапамогі. Некаторыя высоўваюць думку, што варта было б памясціць Язэпа Асташэўскага ў доме старцаў.

На маю думку гэта зусім не правільнае вырашэнне справы. Чаму грамадская рада мае плаціць дапамогу старому, калі ў яго ёсць родны сын, якому жывецца добра?

Ці ж няма спосабу каб прымусіць несумленнага сына заапекавацца родным бацькам? Ёсць на гэта права. У нашым сямейным кодэксе ёсць пастановы, паводле якіх дзеці абавязаны поўнасцю ўтрымоўваць непрацаздольных бацькоў. Апрача гэтага, наш карны кодэкс прадбачвае суровыя кары на тых, якія злосна выкручваюцца ад абавязку ўтрымання сваіх бацькоў.

Інакш кажучы, Фелікса Асташэўская, якая ўтрымоўвае старога, мае права ад свайго імя, або ад імя свёкра, выступіць у суд з просьбай аб зысканні коштаў ад Язэпа Асташэўскага за ўтрымоўванне яго роднага бацькі. І калі Язэп Асташэўскі не адумаецца, калі яго сыноўскае сэрца не зварухнецца, дык Фелікса абавязана зрабіць гэта. Для гэтага патрэбна толькі пасведчанне прэзідыума ГРН, што Фелікса апякуецца і ўтрымоўвае старога.

Нельга ж дазволіць, каб у нас існавалі такія варварскія адносіны дзяцей да сваіх старэнькіх бацькоў.

В. Б.

З РЫБАЛАЎ

чарыны былі б больш культурныя — гаворыць Пятро Сцепанюк.

— А як з пабудовай святліцы, нічога не думаеце? — пытаю.

— Ёсць план у ГРН, каб нам дапамагчы ў гэтым, але трэба, каб мы самі будавалі. На нашым сходзе 3-га красавіка я гаварыў членам гуртка... Усе выразілі згоду, што навозім жвіру на пустакі, каменя. Але трэба шмат грошай. Каб так згадзілася вёска даць складчыны на пабудову святліцы, было б добра. Падумаем аб гэтым, калі закончацца веснавыя работы ў полі.

Адзіным месцам, дзе рыбалаўская моладзь сапраўды культурна праводзіць час, з'яўляецца грамадская бібліятэка. Малады і энергічны бібліятэкар Валодзя Добаш не абмяжоўваецца гадзінамі свайго абавязковага дзяжурства. Ён клапоціцца, каб людзі маглі вечарам пасядзець пры кніжцы, газеце ці часопісе, паграць у шахматы. Так, так, у рыбалаўскай бібліятэцы ёсць такая магчымасць. Памяшканне хоць і цеснаватае, але добра прадуманая расстаноўка шафаў з 2879-цю тамамі кніжак (столькі маецца ў бібліятэцы) дазволіла на ўстанаўленне 3-х сталоў і 12-ці крэслаў. Такім чынам створана штосьці накшталт малой, скромнай чытальнай залы. Прэзідыум ГРН у Рыбалах перадаў сваёй бібліятэцы радыёпрыёмнік «Чардаш». У бібліятэцы маюцца наступныя газеты і часопісы: «Ніва», «Газета Беластоцка», «Нова весь», «Край Рад», «Беларусь», «Здрове і тшэзьвосць» і «Жыймы длужэй». Сюды часта прыходзіць 63-хгадовы Язэп Сцепанюк. Ён пабівае ўсіх чытачоў колькасцю чытаных кніг. Сцепанюка цікавіць перш за ўсё гістарычная літаратура. Любімыя яго кніжкі — «Аляксандр Матросаў», «На сопках Манчжурыі», Князь Сярэбраны», «Кандрат Булавін», «Партызанскія былі» і інш. Аб гэтых кніжках ён і найбольш расказвае моладзі.

Сярод моладзі найбольшай папулярнасцю цешацца такія кніжкі, як «Мінскі напрамак» І. Мялежа, «Векапомныя дні» М. Лынькова.

Хочацца запрапанаваць рыбалаўскай моладзі, каб яна стала ініцыятарам пабудовы святліцы, каб гурток ССМ разгарнуў сваю дзейнасць супольна з настаўнікамі мясцовай школы ў галіне зацікаўлення больш, як дагэтуль, справамі культуры, а найважнейшае — справай сельскагаспадарчай навукі.

М. КУРАШ

ЖЫЦЦЁ ПАДКАЗВАЕ

Усё больш і больш гаворыцца ў асветных установах аб палітэхнізацыі нашага школьніцтва. Але пакуль што няма на гэта сродкаў, няма матэрыяльнай базы, а менавіта майстэрняў, машын, прылад і г. д. Гэтую базу трэба стварыць.

У некаторых школах настаўнікі звяртаюць вялікую ўвагу на працоўны бок выхавання.

Напрыклад, у школе ў Залуках (Беластоцкі павет) вучні вырошчваюць на школьным палетку рассаду памідораў і капусты, сеюць цыбулю, удзельнічаюць у пасадцы лесу. Арганізавана таксама школьная спулдзельня самаабслугоўвання. У школе ёсць крама з пісьмовымі матэрыяламі, а таксама вучнёўская цырульня.

Настаўнікі з Гацькоў (Бельскі павет) таксама дакладна разумеюць, што поспех выхавання і навучання моладзі знаходзіцца ў прамой залежнасці ад таго, якія веды, навыкі і пераканані атрымае дзіця на першых кроках свайго свядомага жыцця, калі яно асабліва чулае да ўспрымання. Вучні ў гэтай школе падчас практычных заняткаў і пазаўрочны час даглядаюць школьны сад і сажанцы таполяў. Пад кіраўніцтвам настаўніка яны вучацца карыстацца сталярскім варштатам, робяць лыжы, рамантуюць сталы і парты.

Прывіццё практычных навыкаў і ўменняў, патрэбных у жыцці, прыцягванне вучняў да пасільнай грамадска - карыснай працы настаўнікі ў Катлах (Бельскі павет) таксама лічаць абавязковай іх справай. У школьным агародзе расце гародніна, якую вучні самі садзілі і самі даглядаюць. Апрача таго, ёсць пітомнік фруктовых дрэвак і вучні самі іх засчэпліваюць.

Настаўнікі школы ў Валілах (Беластоцкі павет) даюць сваім выхаванцам трывалыя першапачатковыя веды па асновах навукі і вядуць мэтанакіраваную сістэматычную работу па іх працоўнаму выхаванню.

Вучнёўскі калектыў удзельнічае ў азеляненні школьнай сядзібы і сваёй вёскі. У мінулым годзе разам з настаўнікамі вучні шмат папрацавалі падчас агароджвання сеткай школьнага пляца.

Такім чынам, у некаторых нашых школах ёсць элементы палітэхнічнага навучання. З малых год прывучаюцца школьнікі любіць і цаніць працу і гэтым самым падрыхтоўваюцца да самастойнага працоўнага жыцця. Сучаснае жыццё падказвае, што як мага больш трэба звярнуць увагі на працоўны бок выхавання. Бо выхаванне чалавека новага грамадства, у якім праца з'яўляецца свяшчэнным абавязкам і патрэбнасцю кожнага, немагчыма без удзелу ў працы на ўсіх этапах навучання.

М. Х.

Настаўнікі дапамагаюць моладзі

У кожнай вёсцы моладзь мае жаданне арганізаваць мастацкую самадзейнасць, хоча сваімі выступленнямі на сцэне выклікаць у аднавяскоўцаў многа пачуццяў. Але часта так бывае, што няма каму ў гэтай справе дапамагчы, няма каму падказаць, як трэба выконваць тую ці іншую ролю, ды няма такога чалавека з аўтарытэтам, якога слухала б моладзь.

У Керсаноўцы (Дуброўскі павет) падобна выглядала справа да таго часу, пакуль моладзь не звярнулася да мясцовых настаўнікаў. Настаўнікі не толькі дапамаглі ў арганізацыі і выкананні пастановак, але і самі разам з самадзейнымі артыстамі выступаюць на сцэне. Нядаўна была пастаўлена ў Керсаноўцы п'еса «Такі ўстыд». **М. Х.**

КУЗАЎСКІ ГУРТОК ЛПЖ

Гурток ЛПЖ (Ліга сяброў салдат) у Кузаве (Гайнаўскі павет), між іншым, разгортвае культурна - асветную дзейнасць. Да гэтага гуртка належыць 12 юнакоў і дзяўчат. Нядаўна выступілі яны з п'есай С. Артоўскага «Огень на мне». Выступленне самадзейных артыстаў карысталася ў вёсцы вялікім поспехам. **М. Х.**

ТЫЛЬВІЦКІЯ КАМЕНЯЛОМЫ

Паміж Заблудавам і Міхаловам на сялянскіх палях знаходзіцца велізарная маса каменняў. Вякамі яны ляжалі тут нявыкарыстанымі, перашкаджаючы сялянам у апрацоўцы зямлі.

Як вядома, камень — вельмі каштоўны матэрыял у пабудове дарог.

Менавіта таму, Раён эксплуатацыі публічных дарог у Беластоку нейкі час таму назад залажыў сваю каменяломную базу ў аколіцах вёскі Тыльвіца. Памолатыя ў шасейную костку або на дробныя часткі каменні развозяцца адсюль па дарогах Беласточчыны. Апрацоўка каменя, калі не лічыць давозу да базы, тут поўнасцю механізавана і не патрабуе фізічнай сілы.

Хочацца мець надзею, што большасць тыльвіцкіх каменняў перабазуе на нашыя дарогі.

На здымку: гэтая машына — гранулятар на працягу 8-мі гадзін працы, разбівае каля 30 кубічных метраў камення. Аператар Віктар Курыловіч працуе на ёй ужо чатыры гады. За гэты час ён разбіў сваёй машынай звыш 6 тысяч кубічных метраў камення. **фота — вб.**

праву чыніць? — закочваючы рукавы, засмяяўся ён.

Мы стаялі моўчкі. Я не ведаў, як сказаць старому аб смерці Сымона.

— А Сымон - та! Добры, нічога не скажаш. Заставіў дарма чакаць. Ну, я яго, пачакай! — працягваў Фама Філімоныч.

— Фама Філімоныч, Сымона больш няма. Сымон загінуў, — сказаў я.

Рукі ў Кальчугіна апусціліся, твар збялеў.

— Кандрат, ты што пляцеш?..

Я расказаў здарэнне. Фама Філімоныч схапіўся за галаву, зрабіў некалькі крокаў, адвярнуўся і зарыдаў.

Весці прынёс Фама Філімоныч трывожныя. Яго выклікаў маёр Штэйн і спытаў, куды менавіта выехала яго дачка і ці атрымлівае ён ад яе якія - небудзь весткі. Фама Філімоныч адказаў, што пасля ад'езду дачкі ў Франкфурт ад яе не было ніводнага пісьма і ён страшна непакоіцца.

Штэйн пачаў распытваць аб сынах Фамы Філімоныча: якога яны ўзросту, дзе працавалі, з кім сябравалі. Нарэшце, папрасіў успомніць, з каго складалася сям'я памешчыка Эдэнберга. Відавочна, Штэйн нешта пра Кальчугіна чуў і цяпер намерана дакладна яго праверыць. Трэба было апярэдзіць Штэйна.

— Як адносіцца да цябе Губарт? — спытаў я.

— Пакуль усё таксама. Таропіць на качкі ехаць.

Я яму кажу — ранавата, маўляў, не апярыліся. А ён і слухаць не хоча.

— Трэба, Філімоныч, і на неаперанных ехаць, час не церпіць. Дзень яшчэ не вызначаны?

— Вызначаны на суботу. Загадаў балота падшукаць, каб ехаць напэўняка.

— І ты, зразумела, падшукаў?

— Як мае быць, не балота, а цэлае возера. Вясною рыбу мы там лавілі. Лагачоў ведае.

— Сёння панядзелак? Давай сустрэнемся ў чацвер ля гэтага возера.

Дамовіліся ў выпадку якой - небудзь затрымкі ці зрыву сустрэчы ў чацвер зрабіць яе ў пятніцу на тым жа месцы.

Стары расказаў, што ў дзень смерці Сымона са станцыі адышлі двое салдат. Ён бачыў, што яны ўзялі з сабою самую вялікую аўчарку, Спрута, і накіраваліся ў лес.

— Яны ведалі, што ты таксама павінен быў выйсці са станцыі?

— Я ім не гаварыў, але ведаць яны маглі.

— Ад каго?

— Ведаў Губарт, Штэйн, а мо' і Пахітун.

— А ці не паслалі іх сачыць за табою? Ты аб гэтым не думаў?

— Тады не думаў, а цяпер думаю.

— Што гавораць на станцыі аб знікненні гэтых салдат?

Рознае плятуць. Адны гавораць, што заблудзілі, іншыя — маўляў, дабраліся да горада, звязаліся з бабамі і п'янствуюць.

— Калі з табою гутарыў Штэйн — да ці пасля іх знікнення?

— Пасля, пасля! Ён мяне выклікаў учора вечарам.

Ужо цямнела, калі мы вярнуліся на востраў. Таня сядзела ля магілы.

— Танюша, устань, — сказаў я цвёрда і ўзяў яе за плечы.

Таня моўчкі паднялася і пайшла побач мяне.

— Глядзі, што я табе прынёс. — Лагачоў выняў з-за пазухі вавёрку і аддаў яе Тані.

Пасля вячэры я адвёў у бок Лагачова і спытаў:

— Колькі часу табе спатрэбіцца, каб дабрацца да партызанскага атрада?

— Двое сутак, — адказаў Лагачоў.

— Збірайся. Праз паўгадзіны каб быў гатовы.

Праз трыццаць мінут я ўручыў яму пакет на імя камандзіра партызанскага атрада.

— Возера знойдзеш, дзе лавілі вясною рыбу з Кальчугіным?

— Безумоўна.

— У суботу а поўдні ты павінен быць ля возера. Не пазней. Падрабязнасці ў пісьме. Жадаю поспеху! Мы паціснулі рукі.

(Працяг будзе)

ПРАМЕННІ СМЕРЦІ — ПРАМЕННЯМІ ЖЫЦЦЯ

У канцы 1953 года ў адным з французскіх шпіталяў апераваўся рабочы, які зваліўся з будаўнічых рыштаванняў.

У сувязі з цяжкімі калецтвамі была парвана на часткі нырка пацярпеўшага. Хірургі былі вымушаны выкінуць яе. Аперацыя прайшла добра, але ў час яе высветлілася, што хворы ад нараджэння «абыходзіўся» адной ныркай — другой не было ўвогуле. Пакуль другая нырка нармальна функцыянавала, чалавек гэты не падазраваў аб прыроджаным калецтве. Цяпер жа ён быў асуджаны на смерць.

Па просьбе маці хворага ўрачы зрабілі безнадзейную спробу перасадзіць яму адну з яе нырак. На 23-ці дзень перасаджаны орган пачаў разбурацца, атакаваны, як і ўсякае чужароднае цела, «антыцеламі», усімі ахоўнымі сіламі арганізма. Звычайна такія атакі бываюць дабратворнымі, бо яны накіраваны супраць узбуджальнікаў хвароб, што ўвараліся ў арганізм. Але прырода сляпая — і аднолькава старанна ахоўныя механізмы супрацьўляюцца і агрэсіі мікробаў і разумнай «агрэсіі» ўрачоў, якія спрабуюць прывіць чужародную тканку або орган. У багатай практыцы хірургіі былі вядомы ўдалыя перасадкі нырак толькі ад аднаго блізнюка другому, ды і то толькі ў тым выпадку, калі блізняты былі «аднаяйкавыя».

Але вось 19 чэрвеня 1959 года ў тым жа французскім шпіталі паміраў ад урэміі хворы, у якога вышлі са строю абедзве ныркі. У апошні момант брат хворага ахвяраваў адну са сваіх нырак. Складаная аперацыя перасадкі органа была выканана бліскуча. І абодва браты наперакор усім канонам навукі засталіся жывыя.

Што ж здарылася? Што дазволіла правесці аперацыю, якую, як лічылі яшчэ нядаўна, зрабіць немагчыма?

Здарылася сапраўды надзвычайная падзея. 11 лістапада 1958 года ў інстытуце Кюры ў Парыжы былі выратаваны югаслаўскія вучоныя, якія пацярпелі ў час няшчаснага выпадку на атамнай станцыі. Паражоным прамянёвай хваробай пагражала пакутлівая смерць. І тады была зроблена адчайная спроба выратаваць іх пры дапамозе перасадкі касцявога мозгу. Аперацыя ўдалася. Выявілася, што тыя самыя промені, якія разбурылі касцявы мозг пацярпеўшых, чым і асудзілі іх на пагібель, падавілі ахоўныя сілы арганізма і зрабілі яго не ўспрыімальным да чужароднага бялка. Іменна таму перасаджаны касцявы мозг і прыжыўся.

Сустрэўшыся з вострай неабходнасцю перасадзіць хвораму чужую нырку, урачы ўжо свядома звярнуліся да дапамогі радыёпраменняў: хворага падверглі моцнаму, але не смяротнаму абпраменьванню з дапамогай кабальтавай гарматы. Калі арганізм хворага «раззброіўся», былі прынятыя меры, каб ні адзін мікроб не пранік у пакой, дакладней, у камеру, дзе ляжаў безабаронны хворы. Нырка прыжылася. Паступова аднавіліся ахоўныя сілы арганізма, але новы орган ужо не выклікаў ахоўных рэакцый: арганізм хворага паспеў «прывыкнуць» да яго.

Прамянёвая хвароба яшчэ нядаўна лічылася безумоўна смяротнай. Цяпер мы ведаем, як з ёю можна змагацца. Але мала гэтага. Абпраменьванне з мэтай часовага прыгнечання ахоўных сіл арганізма адкрывае шлях да новай эры ў медыцыне: эры замены вышаўшых са строю органаў здаровымі, узятымі ад здаровых людзей або жывёлы, а магчыма і вырашчаных у спецыяльных лабараторыях культур.

Так вучоныя знайшлі яшчэ адну галіну для мірнага выкарыстання атамнай энергіі. Так «праменні смерці» сталі «праменнямі жыцця».

УВАГА, МУЖЧЫНЫ.

Добрая парада для вас

Нью-Йоркскі псіхолаг Том Энцыфэльд сцвердзіў: **«Мужчыны павінны плакаць. І то найменш раз на месяц. Жанчыны плачуць значна больш, чым мужчыны, і таму не хварэюць так часта на парок сэрца».**

Што ж, давайце, мужчыны, плакаць! Калі няма гора, то з радасці, а яе ў нас напэўна будзе дастаткова.

Грамаадвод вынайшоў Вен'ямін Франклін. Нарадзіўся ён у 1706 г. — сын англійскага эмігранта — у малым тады амерыканскім горадзе Бастоне.

Усе свае вялікія веды здабыў як самавук. Быў добрым палітыкам, філосафам, публіцыстам, фізікам.

Найбольш працаваў у галіне электрычнасці ў атмасферы. Каб даказаць, што пярун гэта нішто іншае як вялікая электрычная іскра, вучоны ў 1752 годзе зрабіў слаўны вопыт з папяровым змеем.

ХТО ВЫНАЙШОЎ ГРАМААДВОД?

Аднаго дня, калі набліжалася моцная бура, выпусціў уверх змея на канапляным шнурку. Канец шнурка прывязаў да жалезнага ключа, ад ключа тонкая шаўковая нітка вяла да рукі. Калі дождж змачыў шнурок, Франклін наблізіў пальцы другой рукі да ключа. Тады — о, дзіва! — паміж ключом і рукой пачалі праскакваць адна за другой блакітныя іскаркі.

Гэтым вопытам Франклін даказаў, што навальніцы маюць характар электрычны. (Пасля Франкліна многія вучоныя, паўтараючы яго эксперымент, былі паражоны, а нават забіты).

Пярун перастаў быць «божай карай», «страшным агнём». Зрабіўся натуральнай фізічнай з'явай. Вучоныя пачалі думаць аб тым, як забяспечыцца перад знішчальнай сілай перуна.

Франклін ужо праз год пасля свайго вопыта запраектаваў і застасаваў першы грамаадвод, які адводзіў электрычнасць у зямлю.

Першы грамаадвод складаўся з тоўстага жалезнага прута даўжынёй 3 м. Гэты прут упершыню быў пастаўлены на адным з будынкаў у Філадэльфіі.

Вынайдзены Франклінам грамаадвод не знайшоў прызнання сярод яго сучаснікаў. І толькі пасля 30 год гэтае нескладанае вынаходства, крыху ўлепшанае, пачынае распаўсюджвацца на ўвесь свет, выказвае сваю вялікую практычную прыдатнасць.

Якой мовай гаварылі прасдавяне?

Аддзел славяназнаўства ПАН у Варшаве, Кракаве і Познані вядзе працу над праславянскім слоўнікам, а таксама над сусветнай бібліяграфіяй славянскага мовазнаўства.

Культурныя польска - славянскія сувязі, чэшскія ўплывы на польскую мову, шэраг тэм з гісторыі рускага і ўкраінскага пісьменніцтва, доследы над старарускімі помнікамі — вось актуальныя тэмы прац.

У галіне беларускай філалогіі вядзецца праца над атласам беларускіх гаворак Беласточчыны.

Над этымалагічным слоўнікам палабскага дыялекта, а таксама над пытаннем прарадзімы славян працуе праф. Легр-Сплавіньскі.

Культура на штодзень

ДОБРЫЯ МАНЕРЫ

Пры правільнай паставе тулава і шыя трымаюцца роўна, плечы адведзены назад і апушчаны ўніз, жывот падцягнуты. Правільная пастава абумоўліваецца таксама і правільнай пастаноўкай ног, а самым буйным недахопам пастаноўкі ног з'яўляецца іх паралельнасць або, што яшчэ горш, касалапасць.

Пры правільнай манеры трымаць ногі абцасы трэба ставіць бліжэй, а наскі крыху расставіць. Калі вы стаіце, адну нагу можна крыху вынесці ўперад, а калені выпрастаць. **Зусім недапушчальна стаяць на расстаўленых нагах.** Вынікам такой звычкі будуць: сутулая спіна, сагнутая ўперад шыя, выстаўлены жывот і паўсагнутыя ногі.

Зграбнасць ва многім залежыць таксама ад адносін даўжыні ног да даўжыні тулава: калі ногі карацей, чым паўрост чалавека, прапорцыі фігуры парушаюцца, калі ногі роўныя тулаву або крыху даўжэй, фігура выглядае зграбнай. Калі чалавек стаіць, сагнуўшы калені, ён тым самым змяншае бачымую даўжыню ног.

Ад правільнай пастаноўкі ног залежыць таксама і паходка.

Вельмі важна ўменне ставіць у хадзе абцасы па роўнай лініі, а наскі крыху асобна. Вугал паміж наскамі павінен быць невялікі (40—45 градусаў). Пры хадзе не трэба падскокваць, ківацца, круціць плячыма і клубамі. Усё гэта псуе паходку і з'яўляецца вынікам няправільнай пастаноўкі ног. Элегантная, прыгожая паходка залежыць і ад даўжыні крокаў. Натуральна, калі жанчына спяшаецца, яе крокі крыху шырэй, чым тады, калі яна ідзе спакойна, але наогул жанчыны ходзяць невялікімі крокамі. **Вельмі шырокі ход робіць паходку грубай.**

Усякая ўсячына

ПАФАРБАВАНАЯ ПТУШКА

У Заходняй Афрыцы жыве птушка, падобная да голуба. Пафарбаваная яна ў яскравыя колеры — зялёны, блакітны, жоўты і чырвоны. Птушка называецца цюрако. Калі цюрако пападзе пад дождж або ў заду, тады фарба з яе пачынае злазіць, як з дрэнна пафарбаванай тканіны. Асабліва хутка сходзіць чырвоная фарба. Таму птушка інакш выглядае ў пагоду і ў дождж.

КВЕТКА - НЕВІДЗІМКА.

Вольфія — найменшая расліна на зямлі — складаецца з маленькага лісточка і карэньчыка. Цвіце вольфія вельмі рэдка. Многія батанікі ўсё жыццё палююць на яе кветку і нічога не знаходзяць. Уся кветка выглядае як галоўка шпількі.

З ДВУМА ГАЛОВАМІ.

У вашынгтонскім акварыуме паявіўся нядаўна новы жыхар — чарапаха з двума галовамі.

Кожная галава атрымала сваё імя: адну завуць Аннай, другую — Юляй. Кожная галава кіруе «сваёй» парай ног, а ў часе кармлення галовы стараюцца адабраць ежу адна ад другой.

ЯК НАЛАДЗІЦЬ ПРАЦУ САКОЛЬСКАГА АДДЗЕЛА

Многа я чытаў на старонках «Нівы» артыкулаў у перадз'ездаўскай дыскусіі. За кожным разам спадзяваўся знайсці нешта з Сакольскага аддзела БГКТ. Аднак памыліўся. З Сакольскага аддзела ніхто нічога не ўспомніў аб працы аддзела, не выйшаў з прапановамі аб тым, што зрабіць, каб палепшыць працу на будучыню. Няўжо тут усё так добра і няма нічога, што патрэбна наладзіць? Я з'яўляюся толькі звычайным жыхарам Сакольскага павета, аднак хачу падзяліцца сваімі заўвагамі на тэму працы павятовага Аддзела БГКТ у Саколцы.

Не ўсе жыхары Сакольшчыны ведаюць аб існаванні Сакольскага аддзела, таму што дзейнасці яго зусім не відаць.

Аддзел не трымае сувязі з насельніцтвам.

А чаму гэта сакольскай вёскай ніхто не цікавіцца? Як дагэтуль відаць, большы націск кладзецца на працу Бельскага і Гайнаўскага аддзелаў. Можа гэта таму, што там лягчэй ідзе работа. Але, мне здаецца, няма патрэбы пужацца, што ў нас яшчэ так многа работы, што так многа трэба папрацаваць, каб паднесці ўзровень беларускай культуры.

На Сакольшчыне ёсць многа такіх людзей, якія ніколі не разлучаюцца з беларускай кніжкай і роднай газетай — «Нівай».

Павятовы Аддзел БГКТ створан не дзеля таго, каб існавала яго назва, а дзеля таго, каб гуртаваць беларускае насельніцтва і падтрымліваць з ім моцную сувязь. Нельга сказаць, што Галоўнае праўленне БГКТ надта цікавіцца працай Сакольскага аддзела.

Але не аб тым хачу зараз гаварыць.

У Галоўным праўленні ў Беластоку ёсць шмат савецкіх часопісаў. Ці ж нельга было б частку з іх перадаць Сакольскаму аддзелу? Старыя часопісы, якія тут ёсць, ужо не цікава глядзець. Беларускіх кніжак у бібліятэчных пунктах таксама вельмі мала. Кіраўнікі маюць клопат: адкуль іх дастаць. На маю думку, Галоўнае праўленне магло б перадаць частку кніжак са сваёй бібліятэкі, так як у бібліятэцы ГП ёсць па некалькі экзэмпляраў тых жа самых кніжак. Жыхары Сакольшчыны хочуць і ўмеюць чытаць на беларускай мове і гэта давала б ім вялікае задавальненне, бо на вёсцы не ўсе могуць карыстацца радыё. Там, дзе няма электрычнасці, людзі вымушаны слухаць толькі першую праграму з радыёкропак. Каб усюды была электрычнасць, мы маглі б па радыё слухаць родную мову.

Але тут, мне здаецца, трэба звярнуць увагу на радыёвузел у Крынках. Трэба пасылаць туды радыёперадачы на беларускай мове і падаваць іх па радыёкропцы, каб людзі ў вёсках маглі слухаць. Дзеля таго, каб лепш працаваў аддзел у Саколцы, трэба пабольшыць колькасць штатных працаўнікоў: даць двух інструктараў, якія маглі б кіраваць хорам або эстрадай на Сакольшчыне. У нашых вёсках ёсць многа людзей з прыгожымі галасамі. Няхай красуецца наша родная культура. Не пашкодзіла б утварыць камісію з членаў БГКТ, якая кантралявала б працу штатных працаўнікоў. Каб працаўнікі аддзела рэгулярна на пасяджэннях складалі перад камісіяй справаздачу са сваёй працы. Камісія супольна з штатнымі працаўнікамі Аддзела складала б план на будучыню. Магчыма, што такім чынам наладзілася б праца Сакольскага Аддзела БГКТ.

Уладзімір Цілюлька

Усе садзілі — адзін вырубаў

На працягу некалькіх год вучні школы ў Плюцічах пад кіраўніцтвам настаўнікаў абсаджвалі школу і школьны панадворак дрэвамі і кустамі. Тут раслі вішні, слівы, ліпы, чорныя парэчкі і іншая зеляніна. Кожны загадчык школы клапаціўся аб тым, каб ля школы было як найбольш зеляніны.

Але, што гэта? У гэтым годзе вясною настаўнік Барэцкі, які жыве ў школьным будынку, загадаў вучням вырубіць усе дрэвы ад вуліцы, бо ён «не бачыць за імі, што робіцца на вуліцы». Школьнікі вымушаны былі з жалем знішчаць тое, што на працягу год яны самі і іх папярэднікі гадавалі і даглядалі. Зараз каля школы, якая раней патанала ў зелені, ззяе пустка. На Тысячагоддзе дзяржавы трэба пасадзіць 100 мільёнаў маладых дрэвак. Дык няўжо ж старыя з выпадку гэтага трэба высякаць?

М. Рэкін

„NIWA"

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK· Białystok ul Warszawska 11. telefon 54-14
Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1 tel centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89
Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł
Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPIK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich tak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem: CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.
Nkł. 5.000 Bltk N 3

У Дні асветы кніжкі і друку

ПАДАРУНАК БГКТ

У сувязі з Днямі асветы кніжкі і друку Галоўнае праўленне БГКТ перадало перадавым вясковым чытальням у Орлі і Аўгустове альбом »Савецкая Беларусь у фотаілюстрацыях». Альбом адлюстроўвае штодзённае жыццё і працу беларускага народа, яго дасягненні ў пабудове камунізма. Як нас паведамілі, альбомы гэтыя карыстаюцца вялікім зацікаўленнем сярод мясцовага насельніцтва.

ВЫСТАЎКА БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ Ў БЕЛАСТОКУ.

Нядаўна гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку, супольна з клубам ТППР наладзіў выстаўку беларускай літаратуры. Выстаўка змяшчаецца ў зале ТППР пры Рынку Касцюшкі і будзе працягвацца да канца мая.

Падобныя выстаўкі арганізавалі Аддзелы БГКТ супольна з павятовымі бібліятэкамі ў Бельску, Гайнаўцы і Саколцы.

НАСЦЕНГАЗЕТЫ І ЛОЗУНГІ Ў ШКОЛАХ.

Вельмі цікава праходзяць Дні асветы кніжкі і друку ў нашых беларускіх школах. Вучні выпускаюць насценгазеты і пішуць лозунгі, папулярызуючыя школьную літаратуру і ў асаблівасці беларускую кніжку. У некаторых школах вучні наладжваюць школьныя выстаўкі беларускай кніжкі.

І Ў ВЯСКОВЫХ БІБЛІЯТЭКАХ ТАКСАМА.

У гэтыя дні і нашыя вясковыя бібліятэкі маюць святочны выгляд. На сценах бібліятэк і хат-чытальняў з'явіліся каляровыя табліцы, адлюстроўваючыя пашырэнне колькасці чытачоў і кніжак, насценгазеты і лозунгі, якія ў асаблівасці папулярызуюць беларускую кніжку.

ЗАКАЗ НА НОВЫЯ КНІЖКІ

У апошні час павятовыя бібліятэкі ў Бельску і Гайнаўцы зрабілі заказ у Беластоцкім клубе міжнароднага друку і кніжкі на сем з паловай тысяч экзэмпляраў новай беларускай літаратуры з Мінска. Заказ будзе рэалізаваны яшчэ ў гэтым годзе. Новымі беларускімі кніжкамі папоўняцца нашыя вясковыя бібліятэкі. (вб)

Яшчэ адзін сельгасгурток у Беластоцкім павеце

У месяцы красавіку ў вёсцы Калпакі ГРН Фальваркі ўзнік новы сельгасгурток. Гэта першы сельгасгурток на тэрыторыі ГРН у Фальварках. Зараз гурток налічвае 10 членаў. (пч)

Будзе мёд

Васіль Дзямянчук з Заячкаў, Беластоцкага павета надумаў развесці пасеку. У мінулым годзе ён купіў чатыры вуллі.

Цёплыя прамені вясенняга сонца ўжо разбудзілі пчол. Яны пачалі працаваць.

— Цёплая вясна. Будзе мёд — гаворыць пчаляр Дзямянчук.

На здымку: — Васіль Дзямянчук даглядае за вылетам пчол.

Тэкст і фота — вб.

З жыцця вёскі Вычулкі

Вёска Вычулкі ляжыць каля вёскі Клюковічы ў Сямяціцкім павеце. У вёсцы была скромная, драўляная раміза. Хлопцы пастанавілі давесці яе да парадку: правялі рамонт, зрабілі сцэну, а дзяўчаты пабялілі сцены і так прыгожа прыбралі, што проста любата, калі ўвойдзеш і паглядзіш. 17 красавіка г. г. моладзь зрабіла тут забаву з білетамі і наладзіла пастаноўку п'есы «Кактусік». На пастаноўку і забаву прыехала шмат моладзі з іншых вёсак, як Клюковічы, Літвінавічы.

Янка Дзямчук аб'явіў, што адбудзецца пастаноўка. Першая пастаноўка ў выкананні вычулкаўскай моладзі. У пастаноўцы прымалі ўдзел Клаўдзя Юхімовіч, Ніна Анішчук, Маня Дзямчук, Ядвіга Бурта і Міхась Тышко. Пастаноўка ўдалася добра. Народу было вельмі многа. Усім спадабалася ігра маладых артыстаў самадзейнасці. **(К. К.)**

Паважаная рэдакцыя!

Многа пісалася на старонках «Нівы» аб Дубічах Царкоўных. Ніхто не скажа, што гэта вёска забітая, як гаворыцца, двума дошкамі наўскрыж. Існуе тут, трэба зазначыць, добра працуючая арганізацыя моладзі ССМ, якая нават заняла першынства ў павеце.

Дубічы — вёска тыпова беларуская, аднак свая культура тут слаба распаўсюджваецца. І каб яна зусім не загінула, патрэбна дапамога БГКТ. Вось, напрыклад, можна было б тут стварыць беларускі хор. Моладзь ужо брала ўдзел у падобных мерапрыемствах і можна сказаць, што гэта ім вельмі добра ўдавалася. Ёсць сярод іх і добрыя галасы, асабліва ў дзяўчат, і ахвота, не хапае толькі адпаведнага чалавека, які мог бы гэтым пакіраваць. Хутка ўжо будзе пабудавана святліца, тады будзе дзе разгарнуцца, а пакуль што розныя зборы праводзяцца ў школе. (бя)

ДЗЯКУЕМ

Дарагая «Ніва»! Я ад імя ўсіх жыхароў вёскі Клюковічы, як і іншых вёсак Клюковіцкай пошты, хачу горача падзякаваць свайму пісьманосцу Макару Тырыбуну за добрую працу і жадаю яму далейшых добрых поспехаў і здароўя. М. Тырыбун, нягледзячы нават на самую дрэнную пагоду, заўсёды ў пару, з усмешкай і вясёлай прымаўкай дастаўляў і дастаўляе газеты і лісты. А «Ніву» асабліва. Кожную суботу, як толькі «Ніва» з'яўляецца на пошце, наш пісьманосец абавязкова імкнецца даставіць яе кожнаму падпісчыку. Кожны ліст, які трапіў у яго рукі, абавязкова быў даручаны адрасату. Жадаем Макару Тырыбуну яшчэ больш падпісчыкаў на родны часопіс «Ніву», а таксама многа здароўя і сіл. К. К.

Моладзі няма заняткаў

Стаўбцы — вялікая вёска ў Сямяціцкім павеце, якая знаходзіцца амаль на самай граніцы. З Сямяцічамі іх раздзяляе 13-кіламятровая дарога. Бліжэйшых гарадоў тут няма. У вёсцы ёсць толькі школа і крама, апрача таго няма тут нічога, чым магла б зацікавіцца моладзь Стаўбцоў. А маладых хлопцаў і дзяўчат тут даволі многа. Вёска гэта з выгляду прыгожая, свежая, аднак толькі ўдзень, або ўначы, на жаль, пануе тут цемра і глуш. Няма яшчэ тут электрычнага святла.

Але няхай вам не думаецца, што тут так ужо дрэнна. Дрэнна тут толькі моладзі, бо бабкі кудзелю могуць прасці і гры свечцы, а моладзі патрэбны святло і святліца, якой, на жаль, тут няма. За адсутнасць святліцы сяляне наракаюць на ГРН, а мне здаецца, што лепш было б гэта распачаць самім, а ГРН напэўна дапаможа.

Мікола Беразавец

У Сухінічах

Кіраўніком бібліятэчнага пункта ў Сухінічах з'яўляецца Алёша Тур, яшчэ зусім малады хлапец. Хоць нямнога прайшло з таго часу, калі ён стаў бібліятэкарам, але кожны можа заўважыць многа змен, якія ён увёў. Розніца ў параўнанні бібліятэчнага пункта сёння і калісьці праяўляецца не толькі ў лепшым абслугоўванні чытачоў, не толькі ў агульным парадку і паспяховасці ў рабоце, але і значна павялічыўся выбар кніжак і колькасць чытачоў. У выбары кніжкі часта дапамагае бібліятэкар. Многа ёсць карысных сельскагаспадарчых кніг. Хто ў вольны вечар або святочны дзень хоча пачытаць на роднай мове, калі ласка: на беларускай мове ёсць у бібліятэцы 45 тамоў цікавых кніжак. Найбольш беларускіх кніжак за астатні час прачытаў Трахім Тур і Уладзімір Вайцяховіч. Найбольш папулярнай кніжкай з'яўляецца «Векапомныя дні». Малады бібліятэкар поўны запалу і ахвоты ў рабоце, намагаецца, каб у бібліятэцы было як найбольш добрых кніжак. Хацелася б, каб у Сухінічах можна было пачытаць «На ростанях», «Новая зямля», «Мінскі напрамак» і другія. За выдатную працу Алёшу Туру шчыра дзякуем.

Уладзімір Цілюлька

Дарагая рэдакцыя!

Наша вёска Коматаўцы мае сваю школу, якая знаходзіцца яшчэ ў добрым стане. Але вось з агарожай справа прадстаўляецца зусім іначай. Старая драўляная агарожа ўжо пагніла і адвалілася. Але ў гэтым годзе пры дапамозе аддзела Асветы школа ў Коматаўцах будзе агарожана сеткай. Сетка і жалезныя слупкі былі прывезены ўжо зімой. Пад кіраўніцтвам бацькоўскага камітэта, калі толькі зышоў снег і адтала зямля, паставілі некалькі дзесяткаў слупкоў. У гонар 1-га Мая жыхары вёскі закончылі цэментаванне слупкоў пры сваёй школе. Не хапае толькі дроту для завешвання сеткі, а можа было б паспяхова закончыць агарожу школы.

Аляксандр Гедзіч

Аб святліцы ў Масеве

Была ў Масеве святліца. Але стаяла яна занядбаная, з павыбіванымі шыбамі і абдзёртымі сценамі. Моладзь Масева перад святам Першага Мая вырашыла адновіць святліцу.

Як вырашылі, так і зрабілі. Дзяўчаты скаліся па 10 зл. купілі ўсё неабходнае, абклеілі сцены, усё прыбралі. Хлопцы паўстаўлялі шыбы. Жыхары вёскі ўсім гэтым вельмі задаволены.

Міхась Карэтка.

Як голасна стала ў нас з выпадку тысячагоддзя. Злева і справа грошы збіраюць на пабудову тысячы школ, усялякія ўрачыстасці ў сувязі з гэтай важнай датай рыхтуюцца. Каліш нават 1800-годдзе святкаваў. Дазвольце вас спытаць, людкі добрыя, якім правам заштатны Каліш перад краінай выскаквае? Герб калішан нейкі дзівосны. запіхай і ўцякай без аглядкі.

Многія нашы гаспадыні па тысячы яек у ГС здаюць, хоць у куратніках толькі па адным пеўню водзіцца. Курачыя мужыкі свядома к народнаму святу адносяцца.

Наш цырульнік падлічыў, што тысячу галоў абстрыг, і ні адна з іх не паразумнела.

У сельскай краме тысячнага пакупніка пастаўшай вёскі не падтрымліваюць міленіума; гавораць, што святкаваць раз на тысячу год — няважная справа. Як гуляць, то прынамсі штогод. Яшчэ неабходна падкрэсліць, што план святкавання ўрачыстасцей не дайшоў да мас і людзі не ведаюць, як свята будзе адбывацца — оптам ці ў розніцу.

З выпадку міленіума нашым грамадзянам абавязкова трэ' было б даць па карове з пазалочанымі рагамі. Без падарунка яны хутка пра свята забудуць. А калі б трапіліся ў дадатак бадлівыя каровы, тады ўспаміны аб святе былі б частымі.

ТЫСЯЧАГОДДЗЕ

Паміж дзвюма вежамі мужык так дзьме ў рог, што аж іскры з вачэй сыплюцца. Мусіць надуванне там — справа гістарычная.

Наша вёска таксама да тысячагоддзя рыхтуецца. Мы, пакуль што, не маем герба, як Каліш. Але наш самародны мастак Федзька збіраецца ля ўезда ў вёску намаляваць месяц з кароўім хвастом. Праект гэты апрацаваў наш Кастусь — першы знаток па касмічных пытаннях.

Цяпер у нас хроніку пішуць і ўсялякія тысячныя паказнікі збіраюць.

Напрыклад, нашаму панамару 30 год стукнула, а ён ужо 1000 пляшак гарэлкі апаражніў.

Наша бабка Матрона тысячу слоў на мінуту выпускае, проста вушы навілі літроўкай гарэлкі ўзнагародзіць, таму перад крамай чарга ад вечара да раніцы цягнецца.

З адным тысячнікам непаразуменне атрымалася. Таварыш пракурор, мусіць супроць юбілею, нашага нарыхтоўшчыка, у якога ў касе тысячы дзесятак не далічыліся, пад замок пасадзіў. Чалавек мог бы ўвайсці ў хроніку як дзесяцітысячнік. Але над гэтым яшчэ спрэчкі ідуць — можа нарыхтоўшчык у хроніку ўвойдзе, толькі з арышту не выйдзе.

Як бачыце, людзі добрыя, вёска ў нас невялікая, але тысячнікаў знайшлося не мала. Колькі збярэцца тысячагадовых гістарычных спраў да міленіума — падумаць страшна.

Некаторыя сяляне наўшай вёскі не падтрымліваюць міленіума...

Мы яшчэ не набралі вопыту, як святкаваць тысячагоддзе. Гэта ў нас, пакуль што, першы міленіум, але, як дажывем да другога тысячагоддзя, тады выправім свае першыя памылкі і так адсвяткуем, што ў галаве тысячу дзён шумець будзе.

А вы, дарагія чытачы, зрабіце запас на цярплівасць. За дзюжыну год пісьманосец прынясе вам тысячны нумар «Нівы», і тады кожны чытач міленіум у хаце адчуе.

Дзядзька Лявон

ЛЕКІ ДАПАМАГАЮЦЬ

Раман працаваў ад цямна да цямна. Яго ніхто не прымушаў, працаваў ён з сваёй ахвоты. Вядома, лішні грош у горадзе не пашкодзіць. Гэта не тое, што ў вёсцы: пайшоў да каго-небудзь у агарод, «пазычыў» некалькі буракоў, галоўку капусты, у другога суседа прыдушыў парася ці адкруціў голаў у гускі і так, браток, наясіся. што хоць на пупіку круціся. А калі сусед даведаецца — таксама нічога страшнага: крык, лаянка і справе канец. Але ў горадзе не так усё проста. А да таго і міліцыя тут зусім блізка. Адным словам, за ўсё трэба заплаціць. Нават гнілога яблычка не дастанеш дарма, калі ў вёсцы можна з абломанымі галінамі насіць дахаты. Ды ў вёску Рамана не цягне. Ён лепш папрацуе па-конску, а жыць будзе ў горадзе. Да таго яшчэ Раман захварэў на цяжкую хваробу — матацыкл. І ўжо нават залажыў ашчадную кніжачку, каб збіраць грошы і вылечыцца з гэтай эпідэміі.

— Ну і працуе! — здзіўляліся людзі.

У хату Раман прыходзіў змучаны да крайнасці. Ледзь паспее нешта з'есці і кінуць да жонкі некалькі слоў аб заўтрашнім дні, як каменем кідаўся на ложка. Ранкам тое самае. Жонка яшчэ спіць, калі ён кулём вылятае за дзверы.

Здавалася б, жонка павінна цешыцца, што муж такі прыкладны працаўнік і неаднойчы атрымліваў пахвалы ад кіраўніцтва, але тут было наадварот.

На яе твары малявалася ўсё большая незадаволенасць. А ўрэшце яна моцна захварэла нейкай сур'ёзнай хваробай. Словам, патрэбна неадкладнае лячэнне. Суседзі парадзілі абавязкова паехаць на «цёплыя воды».

Праз нейкі тыдзень жонка Рамана, Лёля, узяўшы з сабою чатырохгадовага сына Васю, каб муж не рабіў лішніх клопатаў, паехала на курорт.

Паехала і нібы камень у ваду. Ужо трэці тыдзень, а пра яе ні слыху ні дыху. Нават пісьма не прыслала, не гаворачы ўжо аб тэлеграме.

Раман занепакоіўся.

— Мо зусім захварэла? — думае ён. Але больш не меў сілы думаць і трываць. Узяўшы водпуск, на тры дні паехаў наведаць. Заехаў, жонка здаровая. Васілёк таксама бегае, бавіцца цацкамі.

Даведаўшыся, што да Лёлі прыехаў муж, пачалі збірацца сяброўкі і сябры па лячэнню і знаёміцца з мужам. Раптам прыбыў сярэдніх год мужчына атлетычнага складу. Раман пры ім выглядаў, як камар каля ільва.

— А гэта сябра Прыжымала, — пачала знаёміць жонка, — герой II сусветнай вайны.

— Не слухай, тата, — перабіў яе сын Вася, які прыпыніў забаву і пільна прыслухоўваўся да слоў маці, — ён горшы баязлівец ад мяне, бо я ноччу адзін сплю, а ён хаваецца да мамы пад пярыну.

Пасля гэтага ўсяго Раман адразу забраў жонку дамоў. Здароўе яе паправілася. Яна значна закруглілася, і ўжо Раман не чуў ад яе нараканняў на сваё здароўе

Янка Беразавец

У АПТЭЦЫ.

Адзін хлопчык пайшоў у аптэку. На паліцы яго ўвагу звярнула адно лякарства. Ён і пытае аптэкара:

— Што гэта за лякарства?

— Рыцына, мой даражэнькі, — адказаў аптэкар.

— Пасаромеліся б вы прадаваць такое свінства! — з абурэннем сказаў хлопчык.

Ларыса Якоўлюк
Бельск

САМАДБСЛУГОЎВАННЕ

ВЫБРАЎ

Сустрэў мудрэц мужыка і кажа:

— Скажы, чалавеча, каб ты знайшоў на дарозе розум і грошы, што ты ўзяў бы?

— Узяў бы грошы, — адказаў мужык.

— А я ўзяў бы розум, — кажа мудрэц.

— Ну, пэўна, кожны бярэ тое, чаго не мае, — згадзіўся мужык.

Аляксандр Свірыдзюк
Рыбалы

ПЛАЧА

Адзін хлопец ажаніўся. Пажыў два гады, і жонка памерла. Ходзіць ён вакол труны і плача: — А-бо-жа, а-бо-жа, а-бо-жа!

Чуе гэта ксёндз і пытае: — Чаго ты, чалавеча, так моцна плачаш, ці ты так жонкі шкадуеш?

— Не, — адказвае той, — я жонкі не шкадую, а шкадую Бога, бо як ён будзе з ёю жыць цэлы век, калі яна мне ўелася за два гады?

Жэня Глэмбоцкая
Грыбоўшчына
Старая

Так нараджаецца мода.

ДЗЕЦІ

Ля хаты сядзеў дзед і курыў люльку. Да яго падышлі дзеці і кажуць:

— Дзед, люлька выпала.

— Не, — адкрыў дзед рот і люлька выпала.

Генрых Піліпайць
Саколка

НЕ ТУТЭЙШЫ

Выйшлі з гасподы двое п'яных.

— Вінцук, вось поўны месяц свеціць, — кажа Макар.

— Ніякага месяца нідзе няма, — кажа Вінцук.

— Ата ж вунь! — кажа Макар.

І спрачаюцца. Але чуюць — ідзе хтосьці. Вырашылі спытаць у праходзячага. Як скажа — так і будзе.

— Панок, — кажа Макар, — гэта ж гэта во блы... блы... блыха кажа, што не свеціць зараз месяц.

— Панок, — кажа Вінцук — гэта ж гэта во блу... блу... блуда кажа, што месяц зараз свеціць.

Прахожы, цвярозы чалавек, паглядзеў на іх ледзь трымаючыхся на нагах, ды кажа:

— Перапрашаю, паны, я — не тутэйшы.

— Вось разумна сказаў! — крыкнулі абодва.

— Ні табе! — сказаў Вінцук.

— І ні табе! — сказаў Макар.

Сцяпан Луневіч
Беласток

Веснавыя карцінкі

— Я хацела б ведаць, што гэта значыць!!!

— Супакойся, дарагая. Няўжо нельга здагадацца, што футбольны сезон адкрыўся.

Агенцтва гумару і сатыры паведамляе

У мінулым годзе шматдзе на тэрыторыі Гайнаўскага павета былі выкрыты гнёзды грознага шкодніка бульбяных палёў, каларадскага жука, папулярна званага стонкай земнячанай.

Аб рашучай барацьбе з каларадскім жуком клапоціцца Аддзел сельскай і лясной гаспадаркі Прэзідыума павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы. Аднак клапоціцца ён па асабліваму.

Разаслаў ён сялянам, на палях якіх былі выкрыты гнёзды каларадскага жука, патрабаванні, у якіх пісаў м. іншым «...Адзел сельскай і лясной гаспадаркі абавязвае грамадзяніна да падрыхтоўкі сажанцаў і закладцы т. зв. хвытнага палетка на ўчастку, які з'яўляецца ўласнасцю грамадзяніна і на якім у мінулым годзе былі выкрыты гнёзды каларадскага жука. Бульбу ў колькасці 20 кг. неабходна выкласці для прарошчвання 20.III.60 г. Аб тэрміне высадкі прарошчанай бульбы паведаміць Прэзідыум грамадскай рады нарадовай». І далей чытаем «У выпадку, калі такі палетак не будзе закладзены, а сажанцы не прыгатаваны або прарошчванне іх не будзе праводзіцца згодна з інструкцыяй, грамадзянін падлягае кары 3 месяцаў арышту і грашавой кары ў колькасці 4500 зл, або адной з гэтых кар».

На патрабаванні значыцца: Гайнаўка 30.03.60 г. Паштовы штамп 5.04. 1960 г. Улічыўшы, што нашыя паштовыя ўстановы не дастаўляюць лістаў з астранамічнай хуткасцю, можна ўявіць сабе такі малюнак. 9 — 10 красавіка селянін атрымлівае ліст паперы, дзе патрабуецца, каб 20 сакавіка ён выклажыў для прарошчвання сажанцы, а калі не, дык будзе пакараны. Аднак у сялян, на жаль, няма машыны часу, каб сеўшы на яе, вярнуцца на 20 дзён назад і выкласці для прарошчвання бульбу.

А калі, прытрымліваючыся прынцыпу «паспяшыш — насмяшыш», аб тэрміне пасадкі сажанцоў на палетках паведамляць сялян у палове чэрвеня, дык патомства зялёных жучкоў, выграбшыся з зямлі і нічога побач сябе не знайшоўшы для паласунку, разляціцца ва ўсе бакі з пажаданнямі «лапай вецер у полі».

(пч)